

Jonna Pastila-Salo

Perheohjaajien kokemuksia perhe- työstä yksityisellä palveluntuotta- jalla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi YAMK

Sosiaali- ja terveysalan palvelujen ja liiketoiminnan johtaminen

Opinnäytetyö

10.04.2023

Tekijä	Jonna Pastila-Salo
Otsikko	Perheohjaajien kokemuksia perhetyöstä yksityisellä palveluntuottajalla
Sivumäärä	33 sivua + 6 liitettä
Aika	10.04.2023
Tutkinto	Sosionomi ylempi AMK
Tutkinto-ohjelma	Sosiaali- ja terveysalan palvelujen ja liiketoiminnan johtaminen
Ohjaajat	Lehtori Outi Pyrhönen

Perheohjaajat ovat ammattilaisia, jotka työskentelevät yhteiskunnallisesti tärkeällä alueella ennaltaehkäisevässä lastensuojelussa tai lastensuojelun avopalveluissa. Perheohjaajat työskentelevät menemällä perheiden kotiin ja työlle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteet voivat olla esimerkiksi vanhemmuuden tukemista, perheen vuorovaikutuksen tukemista tai lapsen kehityksen ja kasvatuksen tukeminen. Perheohjaajilla on tärkeä paikka yhteiskunnallisesti olla ennaltaehkäisemässä lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle. Perheohjaajilla on monenlaisia kokemuksia työstä ja näitä kokemuksia on tärkeä tutkia, jotta saadaan tietoa perheohjaajien kokemuksista ja tarvittaessa kehityskohteista, joihin organisaatio voi vaikuttaa. Opinnäytetyön tarkoitus on ottaa selvää, millaisia kokemuksia perheohjaajilla on työstä, jossa työskennellään tiiviisti toisen ihmisen kotona ja henkilökohtaisten asioiden äärellä. Tavoitteena on tuottaa tietoa perheohjaajien kokemuksista omasta työstään asiakkaiden parissa. Tiedon avulla voidaan kehittää perheohjaajien työnkuvaa siten, että se tukee koko perhetyön prosessia.

Tässä opinnäytetyössä haastateltiin viittä Humana Oy:n avopalveluiden perheohjaajaa. Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Teemat muodostuivat teoriasta nousseista asioista. Haastattelun avulla kerättiin perheohjaajien kokemuksia perhetyöstä. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä, jossa aineistosta etsittiin tutkimuskysymykseen vastaavia asioita. Nämä lauseet ja sanat pelkistettiin, jonka jälkeen pelkistyksistä muodostettiin alaluokkia ja tästä eteenpäin yläluokkia.

Opinnäytetyön tulosten mukaan perheohjaajat kokevat oman osaamisen riittävän hyvin perhetyöhön. Omalla persoonalla ja taidoilla dialogiseen keskusteluun nähdään olevan perhetyötä edistävä vaikutus. Perhetyö koetaan vastuullisena työnä, jossa perhetyön sisällöt ovat usein perheohjaajan käsissä. Asiakkaiden motivaatio ja halu työskentelylle nähdään vaikuttavan perhetyön onnistumiseen. Perheiden mahdollisuus vaikuttaa perhetyön sisältöön, on nähty perhetyötä edistävänä asiana. Perheohjaajat kokevat, että työn tekeminen perheiden kotona on välttämätöntä, sillä koti kertoo perheestä ja vuorovaikutuksen luominen perheen tutussa ympäristössä on koettu helpompana. Perhetyön onnistumiseen vaikuttavat myös perhetyölle asetetut tavoitteet ja tilaajan kanssa tehty yhteistyö.

Perheohjaajilla on paljon kokemuksia siitä, mitkä asiat vaikuttavat perhetyön onnistumiseen. Jatkossa olisi kiinnostavaa tutkia, millä tavalla työntekijän oma vanhemmuus vaikuttaa tapaan olla perheohjaaja ja mitkä asiat vaikuttavat työntekijöiden hyvinvointiin ja työmotivaatioon.

Avainsanat	Perheohjaaja, perhetyö, kokemukset, vuorovaikutus
------------	---

Author	Jonna Pastila-Salo
Title	Family counselors' experiences from family work at a private service provider
Number of Pages	33 pages + 6 appendices
Date	10 April 2023
Degree	Master of Social Services
Degree Program	Master's Degree program in Service and Business management in Health Care and Social Services
Instructors	Outi Pyrhönen, Lecturer
<p>Family counselors are professionals who work in the socially important area of preventive child protection. Family counselors work by going into families' homes and working according to the goals. Goals can include supporting parenting, supporting family interactions, or supporting the child's development. Family counselors have an important role in society to prevent children's placement outside the home. Family counselors try many different kinds of interventions while working in child protection and it is important to study these kinds of experimental interventions in order to collect their experiences and, if necessary, areas of development. The purpose of this thesis is to find out what kind of experiences family counselors have in their jobs while they are working closely in families' homes and on personal matters. The goal of this thesis is to produce information about what family counselors try out in their work. Information can be used to develop a family counselors job description so it will support the entire process of the family work.</p> <p>In this thesis, five family counselors from Humana Oy were interviewed. The study was conducted as a qualitative study. Research material was collected via semi-structured interviews. Themes were formed from the theory. The interviews collected the experiences of family counselors in their work. The research material was analyzed using inductive content analysis, where the material was searched for points corresponding to the research question. These sentences and words were reduced into subcategories and supercategories were formed from these.</p> <p>The thesis results prove that family counselors feel that their own competence to work as a family counselor is at a good level. Their own personality and communication skills are seen to have an effect in advancing family work. Family work is perceived as responsible work, the content of which is often in the hands of the family counselor. Clients' motivation and desire for help is seen to affect the success of the family work. Families' possibilities to affect the content of the family work is seen as a motivating factor. Family counselors feel that working in clients' homes is necessary because the home will give them information about the family and building trust with families is experienced as being easier. Success in family work is related to the goals that has been given and the co-operation with the client.</p> <p>Family counselors have much experiences about what will affect successful family work. In the future it would be good to study how family workers' status as parents themselves affects their ability to be a good family counselor. It would be also interesting to study which factors impact a family counselor's own well-being and motivation.</p>	
Keywords	Family counselor, family work, experience, interaction

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Perheohjaus teoriassa	3
2.1	Perhetyö	3
2.1.1	Perheohjaaja	5
2.1.2	Perhetyön asiakkaat	6
2.2	Perhetyön erityispiirteet	6
2.3	Kirjallisuushaku	9
2.4	Perheohjaajien kokemuksista jo tutkittua	10
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	11
4	Opinnäytetyön toteutus	12
4.1	Toimintaympäristö Humana avopalvelut	12
4.2	Tutkimusmenetelmä	13
4.3	Aineiston keruu	14
4.4	Aineiston analyysi	15
5	Tulokset	18
5.1	Kokemuksia ammattilaisten osuudesta perhetyössä	18
5.2	Kokemuksia asiakasperheistä osana työskentelyä	20
5.3	Kokemuksia kotona työskentelystä osana perhetyötä	21
5.4	Kokemuksia perheestä ja työntekijästä riippumattomista asioista	23
6	Pohdinta	24
6.1	Eettisyys	24
6.2	Luotettavuus	25
6.3	Tulosten tarkastelu	26
7	Johtopäätökset	29
	Lähteet	30

Liitteet

Liite 1. Tutkimusten hakeminen tietokannoista

Liite 2. Kirjallisuushaun tulosten tarkastelu

Liite 3. Kutsu haastatteluun

Liite 4. Opinnäytetyöhön osallistumisen suostumus ja vapaaehtoisuus -lomake

Liite 5. Opinnäytetyön tietosuojarekisteriseloste

Liite 6. Kuvaus analyysin etenemisestä

1 Johdanto

Kodin ulkopuolelle sijoitetuilla lapsilla on todettu olevan enemmän vaikeuksia mielen-terveyden, taloudellisten taitojen, rikollisuuden ja itsetuhoisuuden kanssa kuin saman perheen lapsilla, joita ei ole sijoitettu kodin ulkopuolelle. On siis tärkeää kehittää ennaltaehkäiseviä toimia, jotta haasteisiin voidaan puuttua jo varhaisemmassa vaiheessa. (Sarislán ym. 2021.) Perhetyö voidaan nähdä kodin ulkopuolelle sijoittamista ennaltaehkäisevänä toimena. Perhetyö voi olla lastensuojelunlain mukainen avohuollon palvelu tai sosiaalihuoltolain mukainen ennaltaehkäisevä lapsiperheiden palvelu. Parhaimmillaan oikea-aikainen tuki ehkäisee lastensuojelun tarvetta, syrjäytymistä ja ongelmien kasvamista (THL 2022). Perheohjaajien tavoite on työskennellä perheen kanssa siten, ettei viimesijaisia tukitoimia ei tarvittaisi, ja lapset saisivat asua kotonaan. Perheohjaajalla on iso merkitys siinä, kuinka perheessä työskennellään mahdollisesti huostaanottoon johtavien asioiden kanssa. (THL 2020.) Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, millaisia kokemuksia perheohjaajilla on työstä, jossa työskennellään tiiviisti toisen ihmisen kotona ja henkilökohtaisten asioiden äärellä.

Perhetyöllä tässä työssä tarkoitetaan sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä sekä lastensuojelulain mukaista tehostettua perhetyötä. Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö voidaan nähdä ennaltaehkäisevänä lastensuojeluna ja sitä tarjotaan matalalla kynnyksellä. Tehostettu perhetyö on puolestaan tiiviimpää, kuin sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö. Tehostetun perhetyön asiakasperheet ovat usein haastavissa elämäntilanteissa, ja sitä voidaan käyttää esimerkiksi huostaanoton ehkäisemiseksi. (THL 2020.)

Perheohjaajalla tarkoitetaan perheiden kanssa työskentelevää ammattilaista. Perheohjaaja on ammattinimike työntekijästä, joka työskentelee asetettujen tavoitteiden mukaisesti yhdessä perheen kanssa, edistäen koko perheen hyvinvointia. (Järvinen & Lankinen & Taajamo & Veistilä & Virolainen 2012: 12.)

Yhteistyökumppanina opinnäytetyössä toimii yksityisen sektorin sosiaalipalveluiden tuottaja Humana Oy. Humana Oy on tuottanut palveluita Suomessa vuodesta 2016 alkaen. Humana tuottaa palveluita ikäihmisille, mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, vammaisille henkilöille, sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia avopalveluita,

sekä muita lastensuojelun palveluita, kuten jälkihuoltoa, laitospalveluita, vastaanotto- palveluita ja koulunkäynnin tukipalveluita. (Humana n.d.) Tämä työ toteutetaan yhteis- työssä Humana avopalveluiden kolmen perheohjaaja-tiimin kanssa.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvata Humana avopalveluissa työskentelevien per- heohjaajien kokemuksia perhetyön asiakastapaamisista. Tämän opinnäytetyön fokus on kokemuksissa perheiden kanssa työskentelyssä. Ulkopuolelle tässä työssä on ra- jautunut perheohjaajan työhön paljon liittyvä yhteydenpito tilaajaan, siirtymät ja kirjalli- set tehtävät.

Tavoitteena on tuottaa tietoa perheohjaajien kokemuksista omasta työstään asiakkai- den parissa. Tiedon avulla perheohjaajien työtä ja osaamista voidaan kehittää sekä opinnäytetyön yhteistyöorganisaatiossa, että yleisemmin, jotta perhetyö olisi laadu- kasta ja asiakasperhettä eteenpäin vievää. Laadukas, eteenpäin vievä perhetyö on si- joituksia ennaltaehkäisevää ja näin ollen myös taloudellisesti kannattavaa.

2 Perhetyöskentely teoriassa

2.1 Perhetyö

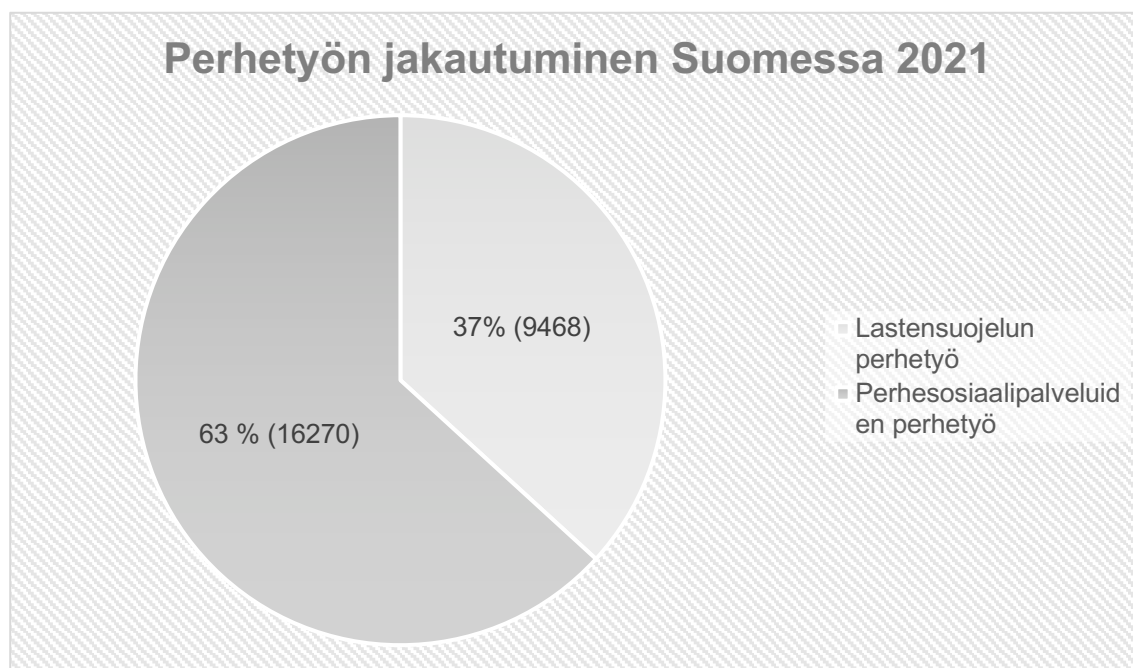
Perhetyöllä tarkoitetaan ohjausta, jolla tuetaan vanhemmuutta, ohjataan hoidossa, kasvatuksessa ja arjen hallinnassa, tuetaan vuorovaikutussuhteita sekä pyritään vahvistamaan koko perheen toimintakykyä. (THL 2022.) Perhe määritellään siten, että perheen muodostaa yhdessä asuvat henkilöt ja heidän lapsensa tai vanhempi ja hänen lapsi/lapset, sekä henkilöt, jotka ovat avio- tai avoliitossa, tai rekisteröineet parisuhteensa. Lapsiperheitä ovat ne perheet, joissa asuu vähintään yksi alle 18-vuotias. (Stat n.d.)

Perhetyötä voidaan tarjota esimerkiksi osana kouluja, päivähoitoa, neuvoloita, sairaaloita, päihdepalveluja, lastensuojelua ja mielenterveyspalveluita. Perhetyölle ei ole vain yhtä määritelmää, joten sitä voikin laajimmillaan kutsua lähes kaikkea perheiden kanssa tehtävää työtä. Riippumatta siitä, millaisella taustaorganisaatiolla perhetyötä järjestetään, liikutaan perhetyössä monenlaisten asioiden äärellä. Fokus perhetyössä on aina perheen hyvinvoinnin lisääminen. Perhetyön lähtökohtana pidetään perheestä nousevia tarpeita. Nämä tarpeet voivat liittyä esimerkiksi lapsen kehitykseen ja kasvatukseen, vanhemmuuden tukemiseen tai perheen hyvinvoinnin lisäämiseen. (Rönkkö & Rytönen 2010: 28-27.)

Perhetyö on itsenäinen työmuoto, jossa keskitytään tavoitteellisesti työskentelemään perheen kanssa. Perhetyössä on vakiintuneet perustehtävät, joita hoitaa nimetyt työntekijät, eli perheohjaajat. Perheohjaajat toteuttavat työtä kukin omalla tavallaan. (Rönkkö & Rytönen 2010: 31.)

Perhetyöllä tarkoitetaan tässä työssä sosiaalihoitolaisten mukaista perhetyötä sekä lastensuojelulaisten mukaista tehostettua perhetyötä. Sosiaalihoitolaisten mukainen perhetyö voidaan nähdä ennaltaehkäisevänä lastensuojeluna ja sitä tarjotaan matalalla kynnyksellä. Tehostettu perhetyö on puolestaan tiiviimpää, kuin sosiaalihoitolaisten mukainen perhetyö. Tehostetun perhetyön asiakasperheet ovat usein haastavissa elämäntilanteissa, ja sitä voidaan käyttää esimerkiksi huostaanoton ehkäisemiseksi. (THL 2020.)

Perhetyötä tehtiin vuonna 2021 yhteensä 25728 perheessä. Perhetyötä toteutetaan enemmän perhesosiaalityön palveluina. Lastensuojelulain mukaista perhetyötä toteutetaan noin kolmanneksessa perhetyön perheistä (kuvio 1) (Sotkanet n.d..)

Kuvio 1. Perhetyön jakautuminen Suomessa (Sotkanet n.d.)

Perhetyö räätälöidään aina perheelle sopivaksi. Perheen työskentely voi liittyä esimerkiksi päihteidenkäyttöön, uupumukseen, koulunkäynnin haasteisiin, perheen sisäisiin ristiriitoihin, arjen sujuvuuteen tai kasvatuksellisiin haasteisiin. Työskentelyn tavoitteet ja sen kesto sovitaan aina yhdessä perheen ja sosiaalityöntekijän kanssa. Työtä ohjaa avoin keskustelu sekä asiakkaan rinnalla kulkeminen. Perhetyössä ja vanhemmuuden tukemisessa käytävä sisältö määräytyy lapsen ikätason mukaisesti. (Perhetyö ja perheohjaus 2022.)

Perhetyön järjestämisvastuu on kunnalla ja se on yksi sosiaalihuollon muoto. Laissa määrätään perhetyötä annettavaksi siten, että se turvaa lapsen tai nuoren kehitystä. Sosiaalihuollon perhetyössä voidaan myös puhua ehkäisevästä lastensuojelusta. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.) Jos lapselle tai perheelle myönnetään perhetyötä lastensuojelulain perusteella, tällöin on kyseessä avohuollon tukitoimi, jonka yksi muoto on tehostettu perhetyö. Lastensuojelu pyrkii mahdollisimman vähäisen puuttumisen periaatteeseen. Huolen herätessä lapsen hyvinvoinnista, käytetään ensisijaisesti

avohuollon tukitoimia, siltä osin, kun ne nähdään lapsen edun kannalta riittäviksi. Avohuollon tukitoimien, tässä työssä siis perhetyön, tarkoitus on tukea lapsen tai nuoren kehitystä sekä lisätä huoltajien tai muiden lapsen kasvatuksesta vastuussa olevien aikuisten kykyä vastata lapsen tarpeisiin ja olla sellainen kasvattaja, joka tukee lapsen hyvinvointia. (Lastensuojelulaki 2017/417). Tässä opinnäytetyössä perhetyötä ei erotella lastensuojelun- tai sosiaalihuoltolain mukaisesti, vaan näitä kutsutaan sanalla perhetyö.

2.1.1 Perheohjaaja

Perheohjaaja (myös perhetyöntekijä) on ammattinimike. Se on ammattilaisen tekemää, tavoitteellista työskentelyä, jolla tuetaan perhettä. (Järvinen ym. 2012: 12). Perheohjaajan tehtäviin kuuluu perheen toimintakyvyn tukemista, vanhempien tukemista heidän kasvatustehtävässään sekä ohjaamista arjenhallinnallisissa asioissa. (Järvinen ym. 2012: 112).

Perheohjaajana toimii alueesta riippuen eri koulutustaustan omaavia ammattilaisia, sillä laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005) ei sisällä säännöstä perheohjaajasta. Perheohjaaja kuuluu lain mukaan muihin sosiaalihuollon ammattilaisiin. Se tarkoittaa sosiaalihuollon tehtäviin soveltuvaa ammattitutkintoa tai muuta soveltuvaa koulutusta. (Alatalo & Miettunen & Liukko & Kettunen & Normia-Ahlsten 2019: 29.) Perheohjaajan tehtävät vaativat paljon osaamista lapsen ikätasoisesta kehityksestä, kykyä kohdata ja ohjata sekä vanhempia että lapsia, sekä kykyä työskennellä muuttuvissa tilanteissa (Alatalo ym. 2019: 29; THL 2022).

Perheohjaajan ammattia, kuten muita sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia ohjaa sosiaalialan ammattieettiset ohjeet. Näiden eettisten ohjeiden mukaan perheohjaajan on toimittava aina asiakkaan edun mukaisesti (Talentia 2022). Perheohjaaja joutuu tekemään eettistä pohdintaa esimerkiksi siitä, milloin ilmoitusvelvollisuus täytyy, kenen etu on nostettava missäkin asiassa ja mikä perheelle olisi parasta kussakin tilanteessa. (Rönkkö & Rytönen 2010: 47.)

2.1.2 Perhetyön asiakkaat

Lapsella on oikeus osallisuuteen ja suojeluun. Perhetyössä voidaankin nähdä ensisijaisena asiakkaana lapsi, vaikkakin lapsen hyvinvointia voidaan pyrkiä parantamaan vanhempia tukemalla. (Järvinen ym. 2012: 33, 35, 40.)

Perhetyön ytimessä on usein lapsen lisäksi myös vanhemmuus. Sille, millainen on hyvä vanhempi, ei ole suoraa vastausta, sillä käsite muuttuu muotoaan ajan kuluessa. Tärkeintä vanhemmuudessa on huomioida lapsen etu ja tarpeet. (Järvinen ym. 2012: 40-41). Perhetyö on työskentelymuoto, jossa huomioidaan kaikkien perheenjäsenten äänen kuuluminen. Perhe on järjestelmä, jossa kaikki jäsenet vaikuttavat toisiinsa. (Järvinen ym. 2012: 32.)

Tässä työssä perhetyön asiakkaat ovat joko lastensuojelun tai perhesosiaalityön asiakkaita. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan, että alaikäisen kasvuolosuhteet eivät turvaa hänen kasvua ja kehitystä tai alaikäinen itse vaarantaa oman hyvinvointinsa tai jos todetaan, että alaikäinen tarvitsee lastensuojelun palveluja tai tukitoimia. (Lastensuojelulaki 2017/417). Sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä tarjotaan perheille, joissa perhe itse kaipaa tukea ja ohjausta esimerkiksi perheen vuorovaikutukseen tai omaan jaksamiseen (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014).

Perhetyö on asiakasperheille vapaaehtoista, mutta lastensuojelussa sitä on tarjottu vaihtoehtoisena palveluna huostaanotolle. Asiakkaiden motivaatio perhetyöskentelyyn on yhteydessä tavoitteiden saavuttamiseen. (HE 164/2014.)

2.2 Perhetyön erityispiirteet

Perheohjaajan työpaikka on usein perheen kotona, eli perheelle yksityisellä alueella. (Heino 2008: 48.) Työn tekemiseen ihmisten kotona liittyy paljon eettisiä kysymyksiä, sillä koti on siellä asuvien ihmisten tila, ja he saavat päättää, keitä sinne kutsutaan ja kuinka siellä käyttäytyään (Juhila 2018: 162). Monessa lähteessä puhutaan perheohjaajan kaksoisroolista: toisaalta perheohjaajan tarkoitus on tukea perhettä ja toisaalta on velvollinen ilmoittamaan, jos perheen elinolosuhteet uhkaavat lapsen hyvinvointia. (Myllärniemi 2007: 46.) Perheohjaajalla on myös vastuu omasta toiminnastaan

asiakstilanteissa sekä vastuu pyrkiä saavuttamaan asetettuja tavoitteita (Järvinen ym. 2012: 228).

Vuorovaikutus tarkoittaa tapaa keskustella ja luoda yhteistyösuhde asiakkaaseen. Perhetyössä vuorovaikutus on suuressa roolissa: työntekijän odotetaan muodostavan perheeseen hyvän yhteistyösuhteen. Perheohjaajalta vaaditaan hyviä keskustelu- ja kohtaamistaitoja. Perhetyössä työskennellään usein perheelle merkityksellisten asioiden kanssa, joten työntekijän pitää muistaa sensitiivisyys ja kuuntelemisen taito. Perheohjaajalle jää suuri vastuu siinä, kuinka selvittää erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja improvisoida nopeastikin muuttuvissa perhetilanteissa. Perheohjaajia ja perheitä on erilaisia, joten työtä ei voi koskaan tehdä täysin saman kaavan mukaisesti. (Rönkkö & Rytönen 2010: 165-166.) Perhetyön onnistuminen vaatii myös asiakkaalta keskustelutaitoja ja kykyä analysoida omaa elämänhistoriaa. (Myllärniemi 2007: 46.)

Perhetyössä raportoidaan eteenpäin usein konkreettisia asioita, kuten erilaisien menetelmien käyttöä ja käytännön tehtävien toteutumista. Vuorovaikutus on kuitenkin suuri osa perhetyön tuloksellisuutta. (Rönkkö & Rytönen 2010: 165-167.) Millerin (2005) tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutuksen laatu vaikuttavat siihen, miten tuloksellista työskentely perheen kanssa on. Hyvä vuorovaikutussuhde näyttää korreloivan tavoitteiden saavuttamisen suhteen. (Miller 2005 teoksessa Rönkkö & Rytönen 2010: 167.) Sekä asiakkaiden että työntekijöiden aikaisemmat kokemukset vaikuttavat siihen, millä tavalla toinen osapuoli kohdataan. Pienet toistuvat toimintatavat ovat merkityksellisiä vuorovaikutuksen kannalta. Näitä toimintatapoja ovat esimerkiksi vastahymy, kättely, nyökkäys ja tervehdykset. (Rönkkö & Rytönen 2010: 167.)

Lastensuojelun asiakkuus voi alkaa vastoin perheen omaa tahtoa. Tällöin perhetyön haasteena voi olla asiakkaiden motivointi työskentelyyn. Työskentelyn onnistumisen tärkeä elementti on perheen oma halu vastaanottaa apua. (Myllärniemi 2007: 46.) Perheohjaajien asiantuntijuus rakentuu tilanteesta riippuen. Kun työntekijä neuvoo asiakasta, luo se myös erilaisen sävyn työskentelysuhteeseen. Myös sillä, onko perheohjaaja itse vanhempi, on vaikutusta siihen, millä tavalla lähestyy lapsen tai perheen tilannetta. Neuvojen antaminen perhetyössä ei välttämättä ole helppoa, sillä neuvot tulee antaa niin selkeinä, että niitä on mahdollista ymmärtää oikein. (Vidén 2007: 123-126.) Työskentely aloittaminen voi aiheuttaa jännitettä perheen ja työntekijän välille, koska työntekijöillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, autetaanko perhettä kodin haasteissa

vai sijoitetaanko lapsi kodin ulkopuolelle. Työntekijän ja perheen on löydettävä yhteinen keino, jolla pääsevät näiden jännitteiden yli, jotta työskentelystä olisi hyötyä. Perheiden kanssa työskentelevät sosiaalityöntekijät joutuvat kiinnittämään huomiota siihen, ettei heidän toimensa ole liian autoritäärisiä. Tällaiset toimet aiheuttavat haittaa perheen ja sosiaalityön yhteistyöhön. Perheellä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa työskentelyn sisältöön. (Horwitz & Marshall 2015.)

Perhetyön asiakkaat ovat pääsääntöisesti halukkaita ottamaan perhetyötä vastaan. Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö on perheelle vapaaehtoista. Lastensuojelulain mukainen perhetyö on siinä suhteessa pakollista, että jos perhe ei vastaanota avohuollon työskentelyä, voidaan lapsi ottaa huostaan. Huostaanotolla tarkoitetaan viranomaisen päätöksellä lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle. Perhetyö on muutostyötä ja vastavuoroista, joka vaatii perheeltä sitoutumista tapaamisille ja kykyä pohdintaan. (Järvinen ym. 2012: 230). Perhetyön tapaamisia ei voida toteuttaa, jos perhe ei suostu tapaamiin tai perheenjäsenet ovat päihtyneitä. Perheohjaajilla on aina velvollisuus ilmoittaa viranomaisille välittömästi, jos heillä on huoli lapsen hyvinvoinnista ja turvallisuudesta kotona. (Mönkkönen 2018:25-29.)

Perheohjaajan on oleellista omata hyvät vuorovaikutustaidot ja kyky mukautua tilanteisiin. Perheen kotona työskentely vaatii työntekijältä sensitiivisyyttä ja vahvaa ammatillista osaamista. Perheohjaajan tulee olla tavoiteorientoitunut, sillä työskentelylle asetetaan aina tavoitteet, joihin pyritään perheen kanssa työskentelyllä pääsemään. (Mönkkönen 2018:25-29.) Perheohjaajan tehtäviin kuuluvat myös kuukausittain tehtävät arviot perheen tilanteesta. ProGradu tutkielmassa on selvitetty kirjallisuuskatsauksen avulla sitä, mitkä ovat tukevia ja mitkä heikentäviä tekijöitä perhetyön vuorovaikutustyössä. Tutkielmassa on huomioitu sekä työntekijöiden että asiakkaiden näkökulma. Tuloksien perusteella perhetyössä vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa ammattitaito, empatia, reflektio, aika ja tunteet. (Niva & Koski 2021.)

Kokemuksella tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan sellaista aistein havaittua vuorovaikutuksellista subjektiivista tilaa, josta muotoutuu tietoisuus. (Tieteen termipankki 2016.) Vuorovaikutus voidaan tässä työssä määritellä arvokkaaksi kohtaamiseksi. Se on tapa, kuinka olla ja toimia toisen kanssa ja olla kiinnostunut toisen ajattelutavasta ja mielipiteistä. (Mönkkönen 2018:25-29.) Tässä opinnäytetyössä vuorovaikutus nähdään edellä mainittuna tapana olla toisten kanssa dialogisessa vuorovaikutuksessa.

2.3 Kirjallisuushaku

Opinnäytetyön teoriapohjan muodostamiseen on tässä työssä käytetty systemaattista kirjallisuushakua. Kirjallisuushaun tarkoitus on löytää aihepiiriä keskeisesti kuvaava ja ajankohtainen tutkimustieto. Kirjallisuushaun pohjustamiseen käytetään Metropolian ohjeistusta tiedonhausta sosiaali- ja terveysalalla. (Metropolia 2022.) Kirjallisuushaku on aloitettu kirjaamalla ylös tärkeitä aiheeseen liittyviä avainsanoja. Avainsanat ovat muodostettu miellekarttaa (eng. mindmap) sekä YSO- sanastoa käyttäen (YSO 2021). Näiden avulla päädyttiin seuraaviin avainsanoihin: perheohjaus, perhetyö, vuorovaikutus, asiakastyö, avopalvelut, sosiaalityö, lastensuojelu. Hakusanat ovat käännetty myös englanniksi: family work, family counselling, interaction, social work, dialog, client work, child protection. Tämän jälkeen kirjallisuushakua varten on määritetty sisäänotto- ja poissulkukriteerit (kuvio 2).

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
<ul style="list-style-type: none"> → Julkaisuvuodet 2010-2022 → Vertaisarvioitu → Tutkimusartikkelit → Lukuoikeus Metropolia ammattikorkeakoulun tunnuksilla → Englannin- tai suomenkieliset → Sosiaalityön kotikäynteihin liittyvät julkaisut 	<ul style="list-style-type: none"> → Maksulliset artikkelit → Pelkät tiivistelmät → Kirja-arvostelut → Terveystieteiden/sairaanhoidon koskevat julkaisut → Tiettyyn menetelmään liittyvät julkaisut → Muut kuin suomen- tai englanninkieliset julkaisut

Kuvio 2. Kirjallisuushaun sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Tietokannat ovat valittu sosiaali- ja terveysalan tietokannoista, jotka sisältävät kansainvälisiä artikkeleita ja tutkimuksia. Kirjallisuushaun kuvaus on löydettävissä liitteenä (liite 1).

Systemaattisessa kirjallisuushaussa nousi 42 tulosta, jotka rajautuivat aiemmin kuvattujen sisäänotto- ja poissulkukriteerien avulla. Lähempään tarkasteluun on valittu seitsemän tutkimusta (liite 2). Lähempään tarkasteluun on valittu tutkimukset, jotka

vastasivat otsikon ja tiivistelmän tasolla opinnäytetyön kiinnostuksen kohteisiin, eli sosiaalialan ammattilaisen kokemuksiin kotona tehtävästä työstä. Tutkimuksista kuusi löytyi useammasta kuin yhdestä lähempään tarkasteluun otetusta tietokannasta.

Kuusi lähempään tarkasteluun valitut tutkimukset ovat vertaisarvioituja tutkimuksia. Tutkimuksista viisi ovat laadullisia tutkimuksia, yksi tutkimus on kirjallisuuskatsaus ja yksi tutkimus on tieteellinen artikkeli. Tutkimuksista viisi on toteutettu Iso-Britanniassa, yksi Suomessa ja yksi Australiassa. Kaikki tutkimukset ovat julkaistu vuosina 2016–2021.

2.4 Perheohjaajien kokemuksista jo tutkittua

Aiemmat tutkimukset osoittavat, että perheen kanssa muodostettu luottamussuhde vie työskentelyä eteenpäin. Työskentely saa uusia mahdollisuuksia, kun sitä toteutetaan perheen kotona. (Dolan, Shannon & Smyth 2018). Ferguson toteaa kotikäyntien olevan erittäin merkityksellinen osa lastensuojelutyötä. (Ferguson 2016b). Kotona työskentely antaa työntekijöille paremmat mahdollisuudet perheen hyvinvoinnin havainnointiin. (Pölkki, Vornanen & Colliander 2016.) Kotona työskentelyn avulla on mahdollista saada tietoa lapsen hyvinvoinnista asioista, jotka eivät näy ulospäin. Kotona tehtävä työ mahdollistaa paremmin huolta herättävien syiden kanssa työskentelyn. (Dolan ym.2018.)

Työntekijä tapaa perhettä usein yksin, vaikka kohtaamiset saattavat olla haastavia tai jopa vaarallisia (Ferguson 2016). Cook (2019) on tutkinut sosiaalityöntekijöiden tunteita kotitapaamisilla. Tutkimuksessa nousi esiin tunnesäätelyn tärkeys asiakstapaamisilla, jotta ne ovat onnistuneita. Cook kuvaa, että työntekijät kokevat itsensä haavoittuvaiseksi silloin, kun tapaavat asiakkaita yksin. Cookin tutkimuksessa tunnesäätelyn taito osoittautui avainasiaksi. Tunteiden avulla työntekijä voi parhaimmillaan osoittaa empatiaa ja ymmärrystä asiakasta kohtaan, sekä säädellä stressiä siten, että huomion kiinnittäminen ympäristöön ja keskittyminen keskusteluun on optimaalista. Jos tunteitaan ei osaa säädellä, voi tunteet pahimmillaan estää onnistuneen vuorovaikutuksen. (Cook 2019.) Broadley (2021) kuvaa, kuinka työntekijöiden on noudatettava tiettyjä ammattiin kuuluvia raameja, mutta hyödynnettävä myös intuitiota, tunteita sekä aikaisempia kokemuksia. Ilman kykyä kriittiseen pohdintaan, intuitiosta ja tunteista voi myös olla haittaa ammatilliselle harkinnalle. Työntekijöiden tunteista on hyötyä silloin, kun työntekijä tiedostaa omat tunteensa ja osaa säädellä niitä. Parhaassa tapauksessa tunteet antavat tietoa lapsen hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. (Broadley 2021.)

Ferguson (2016) kuvaa tutkimuksessaan, kuinka sosiaalityöntekijät Englannissa arkailivat tapaamisia lasten kanssa, sillä heiltä puuttuu siihen osaaminen. Sosiaalityöntekijät kaipaivat selkeitä ja käytännöllisiä menetelmiä, joiden avulla kohdata lapset. (Ferguson 2016.) Suomessa tehty haastattelututkimus puolestaan osoittaa, että intensiivisessä perhetyössä perheohjaajat olivat tyytyväisiä omaan osaamiseen ja kokemukseensa perhetyössä. (Pölkki ym. 2016.) Kun työskennellään seksuaalisen kaltoinkohtelun aihepiirissä, työntekijöiden osaaminen on näyttäytynyt avainasemassa. Tutkimus osoittaa, että kohdennettu osaaminen auttaa perheen sitoutumisessa työskentelyyn. (Roma & D'Arcy 2017.)

Perheohjaajat pystyvät usein olemaan joustavia aikatauluissa ja työskentelemään ilta-aikaan, jolloin perhe on kotona. On tärkeää luoda tapaamisille kiireetön ilmapiiri. (Pölkki ym. 2016.) Ferguson kuvaa, kuinka pienet lapset saattavat jäädä tapaamisissa takalalle. Tämä johtuu osittain työntekijöiden kiireisestä aikataulusta, jolloin lapsia ehdittään tavata vain hetken aikaa tai ei lainkaan. (Ferguson 2016b.)

Perheohjaajien kokemuksista nousi aineistojen mukaan vuorovaikutuksen luomisen merkitys perhetyössä, perheohjaajien kokemus omasta osaamisesta ja kotiympäristön merkitys työskentelyssä.

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Humana avopalveluissa työskentelevien perheohjaajien kokemuksia asiakastyössä.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Millaisia kokemuksia perheohjaajilla on kotona tehtävästä perhetyöstä?

Tavoitteena on tuottaa tietoa perheohjaajien kokemuksista omasta työstään asiakkaiden parissa, jonka avulla perheohjaajien työtä ja osaamista voidaan kehittää sekä opinnäytetyön yhteistyöorganisaatiossa, että yleisemmin.

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Toimintaympäristö Humana avopalvelut

Humana Oy on vuonna 2001 perustettu ruotsalainen osakeyhtiö. Suomessa Humana Oy tunnettiin nimellä Arjessa Oy vuodesta 2016 vuoteen 2020. Vuonna 2020 Humana yhteisti palvelujaan, jolloin Arjessa Oy:sta tuli Humana Oy, muiden pohjoismaiden tapaan. Humana Oy tuottaa Suomessa sosiaalipalveluja erilaisiin elämän tarpeisiin. (Humana 2022.)

Humana avopalvelut ovat osa Humana Oy:n palveluita. Humana avopalvelut tuottavat ostopalveluna ammatillista tukihenkilötyötä, neuropsykiatrista valmennusta, koulunkäynnin tukea, jälkihuollon työskentelyä, perheohjausta ja tehostettua perheohjausta, perhekuntoutusta, lapsiperheiden kotipalvelua sekä tapaamispaikkapalveluita. (Humana 2022.)

Humana avopalvelut on ostopalveluna toimiva sosiaalialan yritys, jonka ostokunnat määräytyvät kilpailutusten perusteella. Kun perheelle on perhesosiaalipalveluissa tai lastensuojelussa tehty palvelutarpeen arviointi ja on todettu, että perhetyö on tarpeellista, voi kunta tilata Humana avopalvelulta joko sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä tai lastensuojelulain mukaista tehostettua perhetyötä.

Tämän opinnäytetyön kohderyhmänä ovat perheiden kanssa työskentelevät Humana avopalveluiden perheohjaajat. Perheohjaajat työskentelevät perheohjauksen merkeissä yksin ja pareittain, pääasiallisesti perheiden kotona, mutta myös yrityksen toimitiloissa. Työlajeina perhetyössä ovat perhetyö, tehostettu perhetyö ja avoperhekuntoutus (Humana 2022.)

Humana Oy:n avopalveluissa Uusimaan alueella perheohjaajilta vaaditaan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa. Työntekijöiltä vaaditaan kahden vuoden työkokemusta lasten, nuorten tai perheiden kanssa. (Avoimet työpaikat 2023.)

Tämän opinnäytetyön haastattelut toteutetaan Uusimaalla.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi on valittu laadullinen tutkimus, sillä tutkimuskysymykset ovat sellaisia, joita ei voi pelkin luvuin kuvata. Laadullinen tutkimus auttaa tuomaan esille ihmisten yksilöllisiä kokemuksia. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto voidaan kerätä dokumentoimalla, havainnoimalla, haastatteluilla ja sähköpostihaastatteluilla. (Kananen 2015: 73-74). Kysymykset ovat avoimia kysymyksiä, sillä tässä työssä tutkitaan ilmiötä. Tässä opinnäytetyössä on valittu laadullinen tutkimus siksi, koska tarkoitus on selvittää yksilöiden kokemuksia. Laadullinen tutkimus mahdollistaa tämänkaltaisen yksilöllisyyden ja kokemusten huomioimisen.

Opinnäytetyön aineisto kerätään haastattelulla. Sillä selvitetään, mitä haasteltava ajattelevat. Haastattelussa haastatteliija esittää kysymyksiä haastateltavalle. Haastattelussa on hyvä huomioida se, että kyseessä on vuorovaikutustilanne, joten väistämättä haastateltava ja haastatteliija vaikuttavat toisiinsa. (Eskola & Suonranta 2014: 85-86.) Erilaisista haastattelutyypeistä tähän tutkimukseen on valikoitunut teemahaastattelu. Teemahaastattelussa ominaista on se, että kysymykset eivät ole tarkassa muodossa tai tietyssä järjestyksessä, vaan tärkeintä on, että tietyt aihealueet tulevat käsiteltyä. Teemahaastattelu takaa myös sen, että jokaisen haastateltavan kanssa on puhuttu samoista asioista, jota ei ole taattu avoimessa haastattelussa. Teemojen myötä myös litteroitu aineisto on jo valmiiksi jäsenneiltyä, jolloin sitä on helpompi analysoida. (Eskola & Suonranta 2014: 87–88.) Teemahaastattelu kannattaa valita silloin, kun tutkittavasta aiheesta tiedetään jo jotain, joka auttaa muodostamaan teemat (Palonen & Kylmä 2022: 385).

Jotta haastattelukäytännöt ovat toimivia, kannattaa ne testata ennen todellista tilannetta. Tätä kutsutaan esihaastatteluksi. (Eskola & Suonranta 2014: 89.) Tässä opinnäytetyössä esihaastattelu toteutetaan toisen yrityksen työntekijän kanssa. Tällöin tutkimusasetelma on paremmin verrattavissa oikeaan tutkimustilanteeseen. Aikaisempien tutkimusten ja teorian pohjalta nousi näkökulmia, joista on muodostettu tähän opinnäytetyöhön teemahaastattelun teemat. Teemat ovat asetettu siten, että ne vastaisivat tutkimuskysymykseen useasta näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön haastatteluteemoja ovat kokemukset vuorovaikutuksesta, kokemukset omasta osaamisesta, kokemukset työskentelystä kotiympäristössä, kokemukset työskentelyä edistävästä ja haittaavista asioista sekä muut kokemukset perhetyöstä (Kuvio 3).

<p>1.Kokemuksia vuorovaikutuksesta työskentelyssä</p> <p>->Mitkä asiat vaikuttavat onnistumiseen</p> <p>->Aikaisempien kokemusten merkitys</p> <p>2.Kokemuksia omasta osaamisesta</p> <p>-> Riittävä osaaminen</p> <p>-> Mitä lisää</p> <p>3.Kokemuksia työskentelystä perheiden kodeissa</p> <p>-> Tunteet</p> <p>-> Kotiympäristö</p> <p>4.Mitkä koet työskentelyä edistäviksi asioiksi</p> <p>5.Mitkä koet työskentelyä haittaaviksi asioiksi</p> <p>6.Mitä muuta haluat kertoa kokemuksista perhetyössä</p>

Kuvio 3. Teemahaastattelun runko

4.3 Aineiston keruu

Ennen aineiston keruuta pyydettiin tutkimuslupa alueen toiminnanjohtajalta. Tutkimussopimus allekirjoitettiin organisaation edustajan, opinnäytetyön tekijän ja Metropolia Ammattikorkeakoulun edustajien kesken. Aineisto kerättiin perheohjaajilta, jotka työskentelevät Humana Oy:ssä, perheohjaajien tiimeissä. Aineiston keruun hetkellä tiimeihin kuului 22 perheohjaaja -nimikkeellä työskentelevää työntekijää. Aineiston koolla ei ole merkittävää vaikutusta tutkimuksen onnistumisen suhteen, kun puhutaan laadullisesta tutkimuksesta. (Eskola & Suonranta 2014: 61.) Tässä opinnäytetyössä haastatteluun kutsuttiin kuusi henkilöä, joista viisi osallistui haastatteluun. Määrä on rajattu, mutta haastateltavat on valittu siten, että he edustavat useaa tiimiä. Kaikki haastateltavat olivat työskennelleet yrityksessä vähintään puolen vuoden ajan, jolloin heille oli kertynyt kokemusta erilaisista perhetyön tapaamisista.

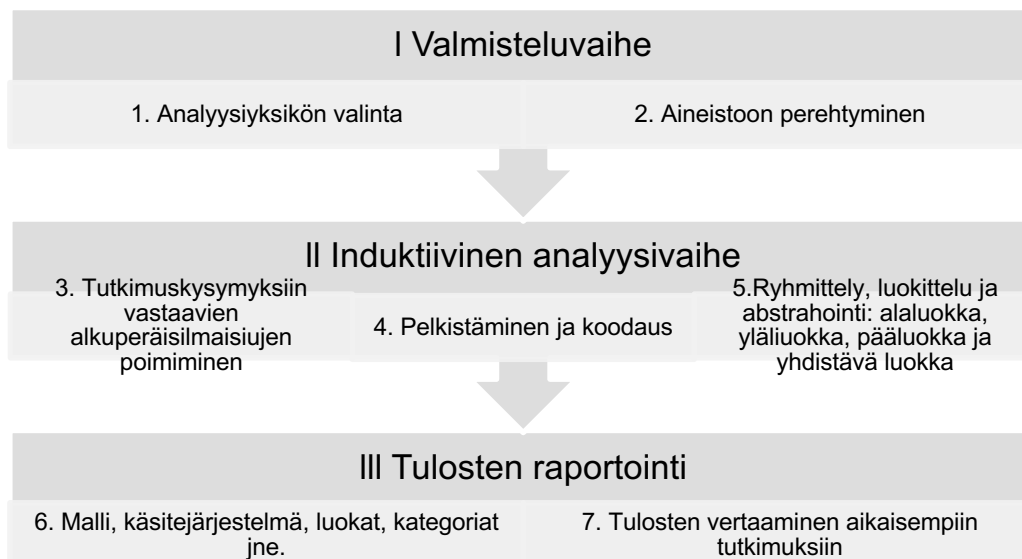
Haastattelija kutsui työntekijät haastatteluun sähköpostilla, jossa liitteenä on kutsu (liite 2). Kutsussa kerrottiin haastattelujen ajankohta sekä teemat, joista haastattelussa kysytään. Haastattelukutsujen lähettämisestä. Haastattelukutsu lähetettiin noin 2-viikkoa ennen haastattelupäivää. Kutsussa tarjottiin jokaiselle työntekijälle valmiiksi haastattelu-aika ja -päivä. Opinnäytetyön haastattelut toteutettiin yrityksen toimistotiloissa.

Jokainen haastateltava sai luettavaksi opinnäytetyön tietosuojarekisteriselosteen (liite 5) ja suostumus ja oikeudet- lomakkeen (liite 4). Jälkimmäisessä käytiin läpi haastateltavan oikeus keskeyttää haastattelu missä vaiheessa tahansa, sekä lupa nauhoittamiseen. Kun nauhoitus aloitettiin, nauhoituksen alussa varmistettiin, että haastattelun nauhoitukseen oli saatu lupa ja haastateltavalla oli tiedossa hänen oikeutensa. Kaikki haastattelut toteutettiin kuukauden sisällä.

Haastattelu äänitettiin Microsoft Teams -sovelluksella siten, että opinnäytetyön tekijä avasi keskustelun itsensä kanssa ja laittoi tallennuksen päälle. Tallennukseen sisältyi pelkkä ääni. Tallenteet tallentuivat automaattisesti Microsoft 365 -pilvipalvelun Streamiin, josta ne tallennettiin välittömästi opinnäytetyöntekijän henkilökohtaiselle tietokoneelle, joka oli suojattu salasanalla. Tallenteet poistettiin pilvipalvelusta. Nauhoitteet poistettiin tietokoneelta litteroinnin jälkeen. Haastatteluun osallistuvien suostumuslomakkeet säilytettiin 10.4.2023 saakka opinnäytetyöntekijän kotona, lukitussa kaapissa. Suostumuslomakkeet hävitettiin käyttämällä työpaikan tietosuojaturvattua paperinkeräyslaatikkoa.

4.4 Aineiston analyysi

Jotta uuden tiedon tuottaminen on mahdollista, täytyy laadullinen aineisto analysoida. Analyysillä pyritään siihen, että aineisto tiivistetään lyhyempään ja helpommin luettavissa olevaan muotoon ilman, että siinä oleva tieto vähenee. (Eskola & Suonranta 2014: 138.) Tämän opinnäytetyön aineiston analyysi toteutetaan aineistolähtöisesti. Induktiivinen eli aineistolähtöinen analyysi etenee sisällönanalyysin etenemisen vaiheiden mukaan (kuvio 4) (Elo & Kajula & Tohmola & Kääriäinen 2022:219.)

Kuvio 4. Sisällönanalyysin vaiheet (mukaiillen Elo ym. 2022: 219).

Aineiston käsittely aloitetaan litteroinnilla, eli muuntamisella luettavaan muotoon. (Tuomi & Sarajärvi 2011: 92.) On tärkeää pohtia, millä tarkkuudella aineisto analysoidaan: otetaanko analyysiin mukaan ilmeinen sisältö vai myös piilossa olevat asiat, kuten ilmeet, eleet ja tauot (Elo ym. 2022: 219). Tästä aineistosta analysoidaan vain ilmeinen sisältö, sillä tarkoituksena on selvittää perheohjaajien kokemuksia heidän kertomansa perusteella.

Aineiston analyysi aloitetaan poimimalla ne asiat, jotka vastaavat tutkimuskysymyksen. Tämän jälkeen alkuperäisilmaisut pelkistetään siten, että tekstistä poistetaan ylimääräiset täytesanat. Pelkistysvaiheessa on kiinnitettävä huomio siihen, ettei haastateltavan sisältö muutu. Analyysin seuraava vaihe on koodaus. Koodaus tarkoittaa merkintöjä, jotka opinnäytetyön tekijä tekee oman ajattelun avuksi. (Elo ym. 2022: 220.) Koodaamiselle ei ole tarkkoja viitekehyksiä, että miten teksti tulee koodata, joten tässä työssä koodaus toteutetaan Microsoft Wordissa korostusväriä käyttäen. Koodauksen avulla muun muassa jäsennetään aineistoa, kuvaillaan tekstiä ja testataan aineiston jäsentelyä. (Tuomi & Sarajärvi 2011: 92.) Koodaus mahdollistaa laajankin aineiston käsittelyn ja se on välivaihe ennen analyysia. (Kananen 2014:103.)

Kun aineistosta on luotu pelkistetyt ilmaisut, lähdetään ilmaisuja vertailemaan keskenään ja etsimään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Pelkistetyistä ilmaisuista yhdistetään samaa tarkoittavat asiat alaluokkaan. Kun kyseessä ei ole kvalitatiivinen tutkimus, on riittävää, että kaksi pelkistystä yhdistetään alaluokaksi. Alaluokat nimetään

siten, että ne kuvaavat pelkistettyjä ilmaisuja. Samansisältöiset alaluokat yhdistetään yläluokiksi. Tätä jatketaan niin pitkään, kunnes analyysin lopputulokseksi saadaan tiivis kuvaus. (Elo ym. 2022: 220-221.)

Haastattelujen jälkeen aineisto kuunneltiin ja litteroitiin. Kirjoitettua tekstiä litteroinnin myötä syntyi 20 sivua. Litteroitu aineisto luettiin ja aineistosta etsittiin vastauksia tutkimuskysymykseen. Kaikki tutkimuskysymykseen vastaavat vastaukset merkattiin aineistosta korostusväriä käyttäen. Jokainen vastaus koodattiin haastateltavan mukaan H1-H5. Vastaukset pelkistettiin poistamalla niistä täytesanat, minkä jälkeen pelkistetyt lauseet sisälsivät vain ydinasian. Pelkistetyt ilmaukset koodattiin eri väreillä siten, että samaa asiaa tai ilmiötä kuvaavat asiat merkattiin samalla värillä. Samaa asiaa tai ilmiötä kuvaavista pelkistetyistä lauseista muodostettiin alaluokat.

Alaluokat yhdisteltiin neljään eri yläluokkaan. Nämä yläluokat ovat ammattilaiset osana työskentelyä, asiakasperheet osana työskentelyä, kotona työskentely osana perhetyötä sekä perhetyöhön vaikuttavat, työntekijästä ja asiakkaasta riippumattomat asiat (kuvio 5).

Yläluokat	Alaluokat
Ammattilaiset osana perhetyötä	-Ammattilaisten yhteistyö -Työntekijöiden osaaminen -Työntekijöiden itseohjautuvuus
Asiakasperheet osana perhetyötä	-Asiakasperheiden valmius työskentelyyn -Perheen osallisuuden tärkeys
Kotona työskentely osana perhetyötä	-Työntekijä perheen kotona -Ympäristön vaikutus työskentelyyn -Koti hyvinvoinnin indikaattorina
Työntekijästä ja perheestä riippumattomat asiat	-Perhetyön rakenne -Työn tilaajan rooli

Kuvio 5. Analyysin ylä- ja alaluokat

Alaluokat ovat muodostettu pelkistettyjen ilmaisujen avulla. Pelkistykset ovat koodattu kirjainyhdistelmällä H1-H5, jotta pelkistykset voidaan jäljittää haastatteluaineistoon (liite 7).

Analyysin tuloksena syntyi neljä yläluokkaa, jotka vastasivat tutkimuskysymykseen. Alaluokkia syntyi yhteensä kymmenen, jotka yhdistyivät tasaisesti eri yläluokkien alle.

5 Tulokset

Perheohjaajien kokemukset perhetyöstä muodostuvat ammattilaisten rooleista, asiakasperheen osallisuudesta, kotona työskentelystä sekä asiakasperheestä ja työntekijästä riippumattomista asioista.

5.1 Kokemuksia ammattilaisten osuudesta perhetyössä

Perhetyössä korostuu ammattilaisten itseohjautuvuus, työntekijöiden taidot perhetyöskentelyyn sekä ammattilaisten keskinäinen yhteistyö (kuvio 6).

Yläluokka	Alaluokat
Ammattilaiset osana perhetyötä	-Työntekijöiden itseohjautuvuus -Työntekijöiden osaaminen -Ammattilaisten yhteistyö

Kuvio 6. Muodostetut ylä- ja alaluokat ammattilaisten osuudesta perhetyössä

Ammattilaisten itseohjautuvuudella tarkoitetaan sitä, että työntekijät ovat joutuneet kehittämään tavan työskennellä aivan itse. Organisaation puolesta ei tule mallia siitä, millainen perhetyön sisällöllinen rakenne tulisi olla. Tällöin korostuu se, että työntekijöiden tulee olla jatkuvasti arvioimassa sitä, millainen työskentelytapa ja mitkä menetelmät olisivat kullekin perheelle toimivimmat. Tämä myös vaatii työntekijältä laajaa osaamista ja valmiutta kehittää omaa työskentelyä jatkuvasti, sillä ilmiöt perhetyön saralla ovat alati muuttuvia. Se, että työtä tehdään omien vahvuuksien mukaan, antaa työntekijälle

vapautta toimia perhetyön kentällä omalla tavallaan. Toisaalta perhetyön vapaus voidaan nähdä myös epävarmuutta lisäävänä tekijänä.

H1: ”Sen et miten sitä ite tekee, on joutunut rakentamaan täysin itse. Alku oli todella vaikeeta, turhauttavaa, ärsyttävää. Mut sit taas se myös pakottaa itensä oppimaan jos ei saa niitä valmiita vastauksia. Perhetyötä tehdään omalla persoonalla, omia vahvuuksia hyödyntäen. Se, että persoonana kohtaavat työntekijän ja asiakkaan välillä, on työtä edistävä vaikutus.”

Työntekijän taidot ja osaaminen ovat keskeisessä osassa perhetyötä. Perhetyöntekijän vuorovaikutustaitojen nähdään olevan perhetyön ydinosaamista. Hyvän yhteistyösuhteen muodostamiseksi on tärkeää osata luoda kontaktia erilaisiin ihmisiin. Dialogisuus asiakastyössä nähdään perheohjaajan vahvuutena. Työntekijänä on tärkeää ymmärtää työskentelyyn vaikuttavat pienetkin asiat, kuten eleet, ilmeet ja sanavalinnat. Perheohjaajan ja asiakkaan suhde voi olla hyvinkin hauras. Ammattilaisen tulee siis huomioida omien puheensa ja eleiden vaikutus asiakassuhteeseen. Jotta työskentely onnistuisi, koetaan luottamussuhteen muodostaminen asiakkaaseen tärkeänä. Luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen muodostamiseen koetaan vaikuttavan tiedollinen osaaminen dialogisuudesta, mutta myös kokemus erilaisten perheiden ja asiakkaiden kanssa työskentelystä, sillä kokemuksen myötä työntekijät ovat löytäneet tapoja muodostaa vuorovaikutussuhde.

Perhetyöhön koetaan liittyvän laajalti palveluohjaukseen liittyviä asioita. Asiakasperheet kaipaavat usein tukea muun muassa Kelaan, toimeentuloon ja asumiseen liittyvissä asioissa, joista työntekijällä ei välttämättä ole ajantasaista tietoa. Myös eri kulttuurien tuntemus ja spesifiä osaamista marginaalisista asiakasryhmistä ja aihepiireistä, kuten erilaisista riippuvuuksista kaivataan lisää. Kokonaiskuvassa perheohjaajat kuitenkin kokevat, että tämänhetkinen osaaminen on riittävää perheohjaajan ammattiin ja perheiden kanssa työskentelyyn. Oman työtavan löytämiseen ja osaamisen vahvistamiseen on koettu vaikuttavan esihenkilöstön tuki etenkin työsuhteen alussa.

Yhteistyöllä eri ammattilaisten välillä on koettu olevan perhetyöskentelyä hyödyttävä vaikutus. Parityöskentely nähdään mahdollisuutena kehittää omaa osaamistaan. Parityöskentely mahdollistaa asiakkaan tilanteen pohtimisen kokonaisvaltaisemmin. Perheohjaajat toivovat moniammatillisuutta lisää, sillä se auttaisi kokonaisvaltaisemmin ymmärtämään asiakkaan tilannetta. Ammattilaisten välinen yhteistyö tekisi myös asiakasperheen siirtymisen palvelusta toiseen joustavammaksi.

5.2 Kokemuksia asiakasperheistä osana työskentelyä

Perheohjaajat tiedostavat asiakasperheiden valmiudella työskentelyyn ja osallisuudella prosessiin olevan vaikutusta perhetyön onnistumiseen (kuvio 7).

Yläluokka	Alaluokat
Asiakasperheet osana perhetyötä	-Asiakasperheiden valmius työskentelyyn -Perheen osallisuuden tärkeys

Kuvio 7. Muodostetut ylä- ja alaluokat asiakkaiden osuudesta perhetyöhön

Asiakkaiden omalla toiminnalla koetaan olevan suuri vaikutus perhetyön onnistumiseen. Jos perhe ei ole valmis panostamaan työskentelyyn, työskentely vaikeutuu. Tapaamisten toteutumisella on perhetyötä edistävä vaikutus. Jos kuitenkin tapaamiset toistuvasti peruuntuvat perheen menojen tai sairastelun vuoksi, koetaan sen haittaavan työskentelyä. Perheohjaajilla on myös ajoittain kokemus siitä, ettei perhe ole motivoitunut työskentelyyn. Tällöin perhe unohtelee tapaamisia tai yhteisiltä tapaamisilta puuttuu jäseniä. Myös luottamuksen puute perhetyöhön ja sosiaalitoimeen koetaan perhetyötä hidastavaksi asiaksi.

H2:”No tapaamisten toteutuminen. Se, että siellä on paikalla ne henkilöt, joiden on sovittu että siellä on, jos ollaan siitä puhuttu etukäteen. Sanoisin myös se että mistä tossa alussa oli puhetta ni se perheen oma motivaatio ja suhtautuminen siihen työskentelyyn”

Osalla asiakkaista saattaa olla vahvat ennakkoluulot perhetyöstä. Negatiiviset oletukset työskentelystä voivat aiheuttaa esimerkiksi asioiden systemaattista salaamista. Asioiden peittäminen aiheuttaa sen, että työskentely voi tuntua myös perheohjaajille haastavalta. On tilanteita, jolloin asiakkaat eivät näe sellaista lastensuojelullista huolta, minkä ammattilaiset näkevät. Eroavat mielipiteet voivat olla työskentelyn etenemiselle haitallista. Perheohjaajat korostavat, että myös asiakkaan olisi tärkeää olla valmis muutokseen ja työskentelemään tavoitteiden mukaisesti, jotta työskentelystä olisi hyötyä. Se, kuinka asiakas vastaanottaa perhetyötä, vaikuttaa osaltaan vuorovaikutussuhteen muodostumiseen. Motivaation puute ja työskentelyyn sitoutumattomuus heikentää vuorovaikutussuhteen muodostumista

H4: ”No ensimmäisenä tulee mieleen semmonen asiakkaan vastahakoisuus tai et jos asiakas on vastentahtoisesti siinä asiakkuudessa tai ei koe perhetyötä tarpeelliseksi tai ei koe tarvitsevansa apua ni silloin työskentelyä on vaikea viedä eteenpäin. Koska ei me sitä työtä tavallaan, perhe ite tekee meidän tuolla et silloin jos heillä ei oo mitää tarvetta tehdä muutoksia ni eihän se silloin toimi.”

Asiakkaiden osallisuus työskentelyyn nähdään perhetyötä edistävänä asiana. Se, että perheet saavat itse olla vaikuttamassa sisältöön, on nähty perhetyötä edistävänä asiana. Tilaajan puolelta asetettujen tavoitteiden kanssa työskentely on koettu olevan haastavampaa, kuin silloin, kun asiakas saa itse olla vaikuttamassa työn tavoitteisiin.

Kun perhetyö sovitetaan asiakkaan tarpeisiin, sillä on koettu olevan työskentelyä edistävä vaikutus. Kun perhetyö rakennetaan siten, että se sopii asiakasperheen arkeen ja on määrällisesti asiakasperheen elämäntilanteeseen sopivaa, tämä edistää tavoitteiden saavuttamista.

Se, että organisaatiossa on käytössä osallistava kirjaaminen, edesauttaa muodostamaan läpinäkyvän työskentelyprosessin. Osallistavan kirjaamisen avulla asiakkaat tietävät, minkälaista tietoa heidän tilanteestaan annetaan eteenpäin sosiaalitoimelle, eli tilaajalle. Läpinäkyvyys puolestaan parantaa perheen ja työntekijän välistä vuorovaikutussuhdetta. Osallistava kirjaaminen myös auttaa työntekijöitä pitämään mielessä työskentelyn tavoitteet.

5.3 Kokemuksia kotona työskentelystä osana perhetyötä

Perheohjaajat kokevat kotona työskentelyn olevan osa perhetyötä. Kotiympäristö kertoo asiakkaasta, mutta vaikuttaa myös muulla tavoin perhetyön prosessiin (kuvio 8).

Yläluokka	Alaluokat
Kotona työskentely osana perhetyötä	-Työntekijä perheen kotona -Ympäristön vaikutus työskentelyyn -Koti kertoo asiakkaasta

Kuvio 8. Muodostetut ylä- ja alaluokat kokemuksista kotona työskentelystä

Perheiden kodeissa työskentely nähdään luonnollisena osana perhetyötä. Uudelle työntekijälle saattaa olla aluksi outoa mennä toisen kotiin. Uuden perhetyön alkaessa mietityttää, miten toimia kunkin perheen kotona ja mihin siellä asettuu istumaan. Työskentely toisen ihmisen kotona on henkilökohtaisempaa ja se vaatii työntekijältä sensitiivisyyttä. Perheeseen tutustumisen myötä perheohjaaja oppii toimimaan perheen kotona heille ominaisin tavoin. Perheiden tapaamisiin orientoituu eri tavalla, kun heidät tapaa kotona, verrattuna siihen, kun tapaisi esimerkiksi toimistolla. Kotona työskentely koetaan antoisana. Perheiden kodit ovat erilaisia ja perheohjaajat vastaanotetaan vaihtelevasti. Työparin läsnäolo koetaan turvallisuutta lisäävänä tekijänä.

H4:”Kyllähän se vaihtelee hirveen paljon se vastaanotto et miten työntekijät otetaan vastaan. Jossakin perheissä on hirveen lämmin vastaanotto että keitellään kahvia ja ollaan ikään kuin tärkeinäkin vieraina ja sit taas jossakin perheissä se menee tavallaan pakollisena pahana.”

Koti kertoo asiakasperheestä paljon. Se kertoo sekä perheen jäsenistä että arjen hallinnasta. Koti voi myös kertoa perheen haasteista ja toimintakyvyn asteesta. Koti voi auttaa perheohjaajia ymmärtämään perheen kulttuurisia asioita. Koti saattaa kuvastaa perheelle eri asioita, mitä työntekijälle. Perheillä on erilaisia tapoja elää. Kotiympäristö voi antaa perheen kanssa työskentelylle konkretiaa ja kertoa perheohjaajille perheenjäsenten hyvinvoinnista. Työstä jäisi paljon pois, jos ei näkisi perheen elinympäristöä ja siisteystasoa.

Koti ympäristönä antaa työskentelylle paljon ja se nähdään hedelmällisenä paikkana tehdä työtä ja siellä saa muodostettua etenkin lasten kanssa erilaisen vuorovaikutussuhteen. Perheenjäsenet pystyvät olemaan kotona usein omia itsejään. Täysin kodin ulkopuolella työskennellessä, jäisi uupumaan näkemys perheen vuorovaikutustilanteista ja työskentelysuhde jäisi etäisemmäksi. Kotiympäristö voi antaa konkretiaa puheeksi ottamiseen vanhempien jaksamisesta.

Koti voi edustaa perheelle turvallista tilaa, jolloin heidän on helpompi olla vuorovaikutuksessa työntekijöiden kanssa. Kotona työskentely herättää työntekijässä erilaisia tunteita, jotka fokusoivat työskentelyä. Kotiympäristö voi tuntua työntekijästä turvattomalta, etenkin silloin, jos kodit ovat kovin sokkeloisia. Tällöin koetaan turvallisempaanähdä esimerkiksi yrityksen toimistotiloissa tai tavata asiakasta työparin kanssa. Yrityksen auton käyttäminen asiakastapaamisilla koetaan turvallisempaanähdä, kuin oman auton käyttäminen. Kotiympäristö voi myös heikentää sekä työntekijän että asiakkaan keskittymistä

työskentelyyn. Asiakkaalla saattaa olla kotona useita häiriötekijöitä, jotka vaikuttavat keskittymiseen. Työskentelyyn tarttuminen kotona saattaa myös ottaa aikaa enemmän, kuin kodin ulkopuolella tapaaminen. Yrityksen toimistotilojen käyttömahdollisuus nähdään vahvuutena.

H5: ”On ollut tilanteita et sit kun mennään kotiin ni vanhempien on vaikee tarttuu työskentelyyn kun kotona hirveen paljon helpompi lähtee tekemään ihan jotain muuta kuin tulla yhdessä siihen olkkariin miettimään niitä asioita mitä olin ajatellu et tehään. et siel saattaa joku tehdä kotitöitä ja toinen laittaa vaatteita johonki jne.”

5.4 Kokemuksia perheestä ja työntekijästä riippumattomista asioista

Perhetyöhön liittyy myös muita asioita, kuin työntekijä ja perhe. Näitä ovat muun muassa perhetyön rakenne sekä työn tilaaja (kuvio 9).

Yläluokka	Alaluokat
Työntekijästä ja perheestä riippumattomat asiat	-Perhetyön rakenne -Työn tilaajan rooli

Kuvio 9. Muodostetut ylä- ja alaluokat kokemuksista muista perhetyöhön vaikuttavista asioista

Kokemuksiin perhetyöstä vaikuttaa muutkin asiat, kuin asiakkaaseen tai työntekijään liittyvät aspektit. Jotta perhetyöstä saataisiin entistäkin vaikuttavampaa, koetaan työskentelyn suunnitteluun tarvittavan lisää työaikaa. Työn tilaaja, eli usein sosiaalitoimi, vaikuttaa myös perhetyöskentelyn onnistumiseen. Tilaajan antamat hyvät alkutiedot perheen tilanteesta auttaa löytämään nopeammin sopivat keinot perheen auttamiseksi. Tilaajan antamat alkutiedot mahdollistavat myös työntekijän osaamisen ja asiakkaan tarpeiden kohdistamista oikein. Ajoittain kohdataan tilanteita, joissa tietyllä ammattilaisella olisi tarvittava osaaminen perheelle, mutta työntekijällä ei ole mahdollista ottaa uutta asiakasperhettä. Perhetyö vapaaehtoisena työskentelymuotona nähdään perhetyötä edistävänä asiana.

H1: ”Aikasempi työpaikka missä on ollu pisimpää on ollut niin sanottu pakko. Asiakkaat ei ole olleet siellä vapaaehtoisesti. Nyt mä koen sen ehkä tietyllä tavalla helpommaksi, koska ei tarvii samalla tavalla olla esimerkiksi rajaamassa. Vanhemmat on kuitenkin aikuisia ihmisiä ni he on

heidän valinnoistaan vastuussa. Se helpottaa sitä sen homman käynnistämistä.”

Työparityöskentely nähdään tärkeänä, sillä tällöin perhe saa monipuolisempaa tukea perheohjauksessa. Kun työn tilaaja aloittaa työskentelyn aloituspalaverin kautta, nähdään perhetyön prosessin alkavan paremmin, verrattuna niihin tilanteisiin, jossa perhetyö aloitetaan ilman aloituspalaveria. Aloituspalaverissa voidaan yhteisesti sopia tavoitteet, jotka sekä asiakkaat että työntekijät hyväksyvät. Liian laajat tai epäselvät tavoitteet koetaan perhetyössä haastavina, eivätkä ne hyödytä asiakasperhettä.

Perhetyöskentelyyn kuuluvat aloitus-, lopetus- ja välipalaverit sekä kuukausittaiset koosteet nähdään perhetyötä tukevana rakenteena. Tilaajan tuki koetaan perhetyön prosessissa tärkeänä, sillä tällöin työntekijä voi olla välittömästi yhteydessä perhetyöskentelyssä heränneistä huolista tai muista muutoksista tilaajaan. Tilaaja usein loppukädessä määrittelee perhetyön määrän ja keston. Jos tilaaja suhtautuu vahvoin ennakkokäsityksin perheen työskentelyn suhteen, koetaan se perhetyötä haittaavaksi asiaksi. Työskentelyn määrällä ja kestolla on vaikutusta siihen, miten nopeasti ja millaiseksi vuorovaikutussuhde muodostuu. Perhetyöskentelyä edistää se, että työskentelyä on kestänyt sen aikaa, että perheohjaajat ovat oppineet tuntemaan asiakasperheeseen kuuluvat perheenjäsenet.

6 Pohdinta

6.1 Eettisyys

Jotta tutkimusta voidaan pitää eettisesti kestäväenä ja luotettavana, tulee tutkimus olla suoritettu hyvää tieteellistä käytäntöä mukaillen. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksessa tulee noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia piirteitä, eli rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkimuksessa tulee käyttää tieteellisen tutkimuksen kriteerit täyttäviä ja eettisesti kestäviä menetelmiä. Tutkimuksessa tulee huomioida muiden tekemät tutkimukset ja viitata niihin asianmukaisilla tavoilla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023: 11-14.) Huolellisuus ja tarkkuus on huomioitu opinnäytetyön jokaisessa kohdassa: lähteet ovat viitattu asianmukaisesti, soveltuva kirjallisuus on valittu tarkasti sekä opinnäytetyön kulku on kirjattu ylös huolellisesti.

Kun opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, täytyy niiden käsittely tehdä lain mukaisesti, vastuullisesti ja suunnitelmallisesti. (Tutkimuseettinen lautakunta 2019:11.) Haastatteluihin osallistuvien täyttämät suostumuslomakkeet sekä äänitetyt nauhoitteet ovat salassa pidettäviä ja niistä on huolehdittu asianmukaisin menettelyin: haastattelu on nauhoitettu Microsoft Teamsiin, jonne pääseminen vaatii kaksivaiheisen tunnistuksen. Suostumuslomakkeet on säilytetty lukitussa kaapissa, lukitussa tilassa. Suostumuslomakkeet hävitetään tietoturvajätteen kierrätystä käyttäen. Rekisterinpitäjä on taho, joka määrittelee opinnäytetyössä kerättyjen henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot, sekä kuinka niitä käsitellään (Tutkimuseettinen lautakunta 2019: 11). Tämän opinnäytetyön rekisterinpitäjänä toimivat opinnäytetyön tekijä ja yhteistyöorganisaatio Humana Oy.

Ennen tutkimuksen aloitusta, kaikkien osapuolien tulee tietää heidän oikeutensa ja velvollisuutensa tutkimukseen liittyen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019: 12). Tämä on huomioitu siten, että ennen haastatteluja jokaisen osallistujan kanssa on käyty läpi heidän oikeutensa ja haastateltava on hyväksynyt osallistumisensa allekirjoittamalla suostumuslomakkeen (liite 3). Osallistujilla on ollut mahdollisuus myös kieltäytyä tai keskeyttää osallistuminen koska tahansa.

Koska tässä opinnäytetyössä haastatteluun kutsuttavien määrä on ollut niin pieni, on ollut tärkeää pohtia, kuinka osallistujien anonymiteetistä huolehditaan. Opinnäytetyöhön osallistuvien yksityisyyden suojelua voidaan pitää perusperiaatteena. (Tutkimuseettinen lautakunta 2019: 12.) Jotta tutkimukseen osallistuneet eivät ole jäljitettävissä, tässä opinnäytetyössä ei eritellä, mistä tiimeistä ja mistä kaupungista haastateltavat ovat valittu. Lainaukset ovat katsottu siten, ettei niistä ole mahdollista puhutavan tai murteen perusteella jäljittää ketään. Tutkimussopimuksesta (liite 6) on peitetty tiedot, joista voitaisiin jäljittää opinnäytetyöhön osallistuneiden työskentelyalueet.

6.2 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin on toistuvasti käytetty termejä uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. (Eskola & Suoranta 2008: 211-212; Tuomi & Sarajarvi 2011:138-139.) Tässä opinnäytetyössä luotettavuus taataan tarkoin harkituilla tutkimusmenetelmillä, ammattikirjallisuuden käytöllä ja huolellisella, asteittaisella etenemisellä. Tutkimuksen uskottavuus vaatii sitä, että tulokset ovat kuvattu selkeästi. Lukijan tulisi ymmärtää tekstin perusteella, kuinka analyysi on tehty. Kuvaamista

pidetään tärkeänä uskottavuuden lisäämiseksi, joten tämän vuoksi on tärkeää kuvata analyysin eteneminen esimerkiksi taulukoiden avulla. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013:198.) Tässä opinnäytetyössä kuvataan tarkasti kaikki metodologiset päätökset ja analyysin kulku. Systemaattinen kirjallisuushaku sekä analyysi eteneminen on kuvattu tarkasti ja prosessi tehty selkeämmäksi kuvioilla havainnollistaen. Henkilöt valittiin haastatteluun siten, että haastateltavia olisi jokaisesta tiimistä. Haastatteluasetelma testattiin ennen virallisia haastatteluja entisen kollegan avulla.

Opinnäytetyön luotettavuuden arviointia tehdessä on pohdittava työn totuutta ja objektiivisuutta. Tällöin voidaan puhua havaintojen luotettavuudesta ja niiden puolueettomuudesta. Koska laadullisessa tutkimuksessa tutkija luo tutkimusasetelman, voidaan ajatella, että tutkijan rooli vaikuttaa väistämättä siihen, kuinka tutkija havainnoi ja kuu-lee tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 158, 160.) Tässä opinnäytetyössä haastattelija on ollut opinnäytetyön teon aikaa osa haastateltavien työyhteisöä. Se, että haastateltava tietää työntekijöiden toimintaympäristön, voi madaltaa kynnystä puhua tietyistä asioista. Toisaalta tulosten arvioinnissa täytyy huomioida se, että haastateltavat eivät välttämättä ole uskaltanut tuoda esille kaikkia haluamiaan asioita, sillä kuulijana on ollut heille läheinen kollega. Kun opinnäytetyön tekijä tekee työtä samojen asioiden kanssa, on analysointivaiheessa oltava tarkka siinä, ettei aineistoon sekoita omia mielipiteitään tai ajatuksiaan.

Tutkimuksen eteneminen on kuvattu kappaleessa 4.4. ja tutkimus eteni vaihe vaiheelta. Koko opinnäytetyöprosessin ajan opinnäytetyön tekijän tukena on ollut säännöllinen opinnäytetyön ohjaus ammattikorkeakoulun lehtorin puolesta sekä opponointi vertaisopiskelijan puolesta. Ennen opinnäytetyöprosessia opinnäytetyön tekijä osallistui kursseille, jotka lisäsivät osaamista opinnäytetyöprosessiin. Opinnäytetyön tekijä osallistui myös vapaaehtoiisiin työpajoihin, jotka valmensivat kohti opinnäytetyöprosessia. Edellä mainitut asiat tukevat sitä, että opinnäytetyön tekijällä on ollut riittävät tiedot ja taidot opinnäytetyön tekemiseen ja käytettyjen menetelmien oikeanlaiseen käyttöön.

6.3 Tulosten tarkastelu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata perheohjaajien kokemuksia perhetyöstä. Opinnäytetyö kuvaa, millaisia kokemuksia perheohjaajilla on perhetyöstä. Tulokset ovat linjassa aiemmin tutkitun tiedon kanssa siitä, että kotikäynnit ovat merkityksellinen osa perhetyötä. Ferguson (2016b) on tutkinut kotikäyntien olevan merkityksellinen osa

lastensuojelutyössä. Pökki ym. (2016) on samaa mieltä siitä, että kotona työskentely antaa paremmat mahdollisuudet havaita perheen hyvinvointia. Luottamussuhteen luomisella koetaan olevan työskentelyä edistävä vaikutus. Myös Dolan, Shannon ja Smyth (2018) ovat tutkimuksessaan päätyneet samaan tulokseen. Kotiympäristö kertoo perheiden hyvinvoinnista ja ympäristö toimii myös puheeksi ottamisen välineenä perhetyössä. Koti nähdään hedelmällisenä paikkana työskennellä. Kuitenkin koti ympäristönä saattaa heikentää keskittymistä työskentelyyn, sillä kotona on usein useita tekijöitä, jotka voivat häiritä työskentelyä. Perheohjaajat nimesivät häiritseviksi tekijöiksi lemmit, kotityöt ja kotona asuvat muut henkilöt, jotka saattavat keskeyttää työskentelyä.

Perheohjaajan turvallisuutta lisää työparityöskentely ja toimistotilojen käyttömahdollisuus. Ferguson (2016) kuvaa, kuinka työntekijät tapaavat perheitä yksin, vaikka riskinä on kohdata haastavia tai vaarallisiakin tilanteita. Perheohjaajat eivät tässä opinnäytetyössä tuoneet juurikaan esiin pelkoa aiheuttavia tilanteita, vaan puitteet on luotu siten, ettei työntekijän tarvitsisi tavata perhettä yksin kotona silloin, kun turvallisuuden koetaan vaarantuneen. Tapaamiset herättävät työntekijöissä tunteita. Tunteiden herääminen nähdään hyvänä asiana, sillä ne voivat ohjata työntekijän huomiota tärkeisiin asioihin. Myös Broadleyn (2021) mukaan tunteista on hyötyä silloin, kun työntekijällä on kyky omien tunteiden säätelyyn. Parhaassa tapauksessa työntekijässä heräävät tunteet kertovat lapsen hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Koska perhetyö on pääsääntöisesti kotona tehtävää työtä, ei kaikilla organisaatioilla ole toimitiloja. Perheohjaajat toivat kuitenkin toistuvasti esille, kuinka yrityksen toimitilat ovat tarpeelliset ja perhetyötä edistävä asia.

Perheohjaajat kuvasivat, että heillä on riittävä osaaminen perhetyöhön. On kuitenkin tilanteita, joissa perheohjaajat ovat kokeneet, että toisen työntekijän osaaminen tai persoonana olisivat sopineet paremmin tietyn perheen kanssa työskentelyyn. Ferguson (2016) kuvaa, kuinka sosiaalityöntekijät ovat kokeneet itsensä osaamattomiksi, mitä tulee lapsien tapaamisiin. Opinnäytetyön tulokset ovat kuitenkin linjassa Pölkin, Vornasen ja Collianderin (2016) Suomessa tehtyyn tutkimukseen, jonka mukaan intensiivisessä perhetyössä työskentelevät perheohjaajat ovat olleet tyytyväisiä omaan osaamiseen.

Perheiden osallisuudella näyttää olevan suuri vaikutus perhetyön onnistumiseen. Saman suuntaisesti on tutkinut Horwitz & Marshall (2015). Heidän tutkimuksessaan todetaan myös se, että perhetyö voi olla alkuun melko jännitteistä, sillä perheohjaajat voivat

vaikuttaa siihen, millaisia tukitoimia perheelle tarjotaan. Humana avopalveluissa perheohjaajat kirjaavat tapaamiset osallistavaa kirjaamista käyttäen. Osallistava kirjaaminen tarkoittaa sitä, että tapaaminen kirjataan yhdessä asiakkaan kanssa. Näin ollen työskentely on läpinäkyvämpää asiakkaalle, sillä asiakas tietää tasan tarkkaan, millaista tietoa perheohjaajat tilaajalle lähettävät. Perheohjaajat kokevat osallistavan kirjaamisen perhetyötä edistäväksi asiaksi. Erityisen tärkeänä pidetään myös sitä, että asiakkaat otetaan tiiviisti osaksi työn suunnittelua.

Opinnäytetyötä tehdessä yllätti erityisesti se, että perheohjaajat ovat niin tottuneita työskentelyn luonteeseen perheiden kotona. Perheohjaajat eivät juurikaan tuottaneet pelkoon ja turvattomuuteen liittyviä tunteita, sillä perheohjaajat kuvasivat, että turvallisuutta uhkaaviin tilanteisiin on omat menettelytavat, eikä asiakkaita tarvitse tällöin kohdata yksin. Vaihtelevia ajatuksia perhetyössä herättää se, että työskentelyä tehdään suurimmaksi osaksi omien vahvuuksien mukaisesti. Osa työntekijöistä kaipaisi tarkempaa struktuuria ja toiset puolestaan nauttivat perhetyöstä juuri sen vapauden vuoksi.

Järvinen ym. (2012) kuvaavat teoksessaan, kuinka perhetyössä asiakasperheeltä vaaditaan kykyä sitoutua tapaamisiin, jotta perhetyö voi onnistua. Perheohjaajat ovat samaa mieltä siitä, että asiakkailla on suuri rooli siinä, kuinka työskentely etenee. Onnistuneessa perhetyössä asiakkaat ovat sitoutuneita työskentelyyn ja tekevät työtä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Oikean kokoiset tavoitteet koetaan perhetyössä merkityksellisenä asiana. Liian laajat tai epämääräiset tavoitteet hidastavat työskentelyn etenemistä ja vie fokusta pois perheelle merkityksellisten asioiden kanssa työskentelystä. Ihanteellinen rakenne perhetyöhön olisi työparityöskentely, sillä työskentelytapa on tällöin monipuolisempi. Parityöskentely lisää myös perheohjaajien kokemusta turvallisuudesta. Parityöskentelyn määrä riippuu paljon tilaajasta, sillä parityöskentely on tilaajalle kalliimpaa, kuin yksin tehtävä perhetyö.

Kotiympäristön tärkeyttä perhetyössä ei sovi unohtaa, vaikka yritys tarjoaakin toimitilat tapaamisille. Opinnäytetyön perusteella voisi sanoa, että työskentely etenee parhaiten silloin, kun tapaamisia voidaan järjestää joustavasti sekä perheen kotona että kodin ulkopuolella.

7 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata perheohjaajien kokemuksia perhetyöstä. Tavoitteet saavutettiin hyvin, vaikka suurin osa tuloksista olikin jo ennalta tunnistettua. Opinnäytetyön tärkeimpänä löydöksenä voidaan sanoa, että perhetyö vaatii erinomaisia vuorovaikutustaitoja. Työntekijän osaaminen nähdään olevan perhetyössä suuressa osassa. Työkokemuksella nähdään olevan vaikutus siihen, kuinka perhe kohdataan ja kuinka heitä osataan ohjata. Perheohjaajat ovat tottuneet siihen, että työn ilmiöt ovat jatkuvasti muutoksessa, eikä kaikesta voi olla tietoinen. Työ itsessään opettaa työntekijää.

Yhteistyö tilaajan ja työntekijän välillä on erityisen tärkeää. Joustava yhteistyö edistää perhetyötä. Asiakasperhe on myös otettava tiiviisti mukaan perhetyön prosessiin sekä tavoitteiden asettelussa että työn sisällön suunnittelussa. Humana avopalveluiden toimitilat nähdään työntekijöiden turvallisuutta lisäävänä asiana, mutta myös rauhallisena tilana, jossa rauhoittaa työskentelyhetket perheiden kanssa.

Tutkimustuloksiin voi vaikuttaa opinnäytetyön tekijän rooli haastatteluiden aikaan, sillä opinnäytetyön tekijä oli tällöin osa työyhteisöä. Tutkimustuloksiin voi vaikuttaa myös verrattain pieni haastatteluotos: laajempi otos olisi saattanut tuoda lisää tuloksia.

Tämän opinnäytetyön myötä ilmeni melko vähän asioita, joita ei olisi jo aiemmin tunnistettu. Tieto on kuitenkin arvokasta opinnäytetyön yhteistyöorganisaatiolle. Mielenkiintoista olisi jatkossa tutkia, kuinka perheohjaajan oma vanhemmuus vaikuttaa tapaan olla perheohjaajan ammatissa.

Tämä opinnäytetyö opetti tekijälleen arvokkaita taitoja laadullisen tutkimuksen toteuttamisesta ja analyysistä. Toivonkin, että tämän opinnäytetyön myötä opitut taidot tulevat tarpeelliseksi tulevissa työelämän projekteissa.

Lähteet

Avoimet työpaikat 2023. Humana avopalvelut. <<https://ura.humana.fi/jobs/2512173-kesatyontekija-humana-avopalvelut-vantaa>>. Viitattu 4.3.2023.

Alatalo, Marja & Miettunen, Nanna & Liukko, Eeva & Kettunen, Natalia & Normia-Ahlsten, Leena 2019. Porrasteisuus lapsiperheiden sosiaalipalveluissa. Työpäpaperi 39/2019. THL. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139080/URN_ISBN_978-952-302-797-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 5.3.2023.

Broadley, Karen 2021. Applied ethics for child protection: What would Aristotle say? *Ethics and Social Welfare* 2021, 15:2.

Cook, Laura L. 2020. Home visit in child protection social work: emotion as resource and risk for professional judgement and practice. *Child & family social work* 2020, 25:1.

Dolan, Patrick & Shannon, Mary & Smyth, Berni 2018. Family support in practice: voices from field. *European Journal of Social work* 2018, 21:5.

Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Teoksessa Hoitotiede* 2022, 34:4.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Ferguson, Harry 2016. Making home visits: Creativity and the embodied practices of home visiting in social work and child protection. *Qualitative Social Work* 2018, 17:1.

Ferguson, Harry 2016b. What social workers do in performing child protection work: evidence from face-to-face practice. *Child & Family Social Work* 2016, 21:3.

HE 164/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. <<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140164>>. Viitattu 10.4.2023.

Heino, Tarja 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. *Selvitys Lastensuojelun kehittämisohjelmalle. Työpapereita 9/2008. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes.*

Humana 2022. Lisää Humanasta. <<https://www.humana.fi/tietoa-humanasta/lisaa-humanasta/>>. Viitattu 9.5.2022.

Humana n.d. Tietoa Humanasta. <<https://www.humana.fi/tietoa-humanasta/>>. Viitattu 2.4.2023.

Horwitz, Mark & Marshall, Tim 2015. Family Engagement in Child Protection social work. *Journal of Family social work* 2015, 18:4.

Juhila, Kirsi 2018. *Aika, paikka & sosiaalityö*. Tampere: Vastapaino.

Järvinen, Ritva & Lankinen, Aila & Taajamo, Terhi & Veistilä, Minna & Virolainen Arja 2012. *Perheen parhaaksi – Perhetyön arkea*. Porvoo: Bookwell Oy.

Kananen, Jorma 2015. *Opinnäytetyön kirjoittajan opas*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy, Juvenes Print.

Kananen, Jorma 2014. *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy, Juvenes Print.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. *Tutkimus hoitotieteessä*. Helsinki: Sanoma Pro.

Niva, Jonna & Koski, Katri 2021. *Vuorovaikutus kotona tehtävässä lastensuojelun perhetyössä*. Pro Gradu. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, sosiaalityö. Lapin yliopisto. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/65055/Niva_Jonna_Koski_Katri.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 17.8.2022.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. 2005/272. Annettu Helsingissä 29.4.2005. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272>> Viitattu 10.4.2023.

Lastensuojelulaki 2007/417. Annettu Helsingissä 13.4.2007. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>> Viitattu 9.5.2022.

Metropolia 2022. *Tiedonhaku sosiaali- ja terveysalalla*. <<https://libguides.metropolia.fi/sotealat/aihe>>. Viitattu 9.5.2022.

Miller, Scott 2005. *Teoksessa Rönkkö, Leena & Rytönen, Timo 2010. Monisäikeinen perhetyö*. Helsinki: Sanoma Pro.

Myllärniemi, Annina 2007. *Lastensuojelun perhetyö ammattikäytäntönä*. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja 2007.

Mönkkönen, Kaarina 2018. *Vuorovaikutus asiakastyössä*. Helsinki: Gaudeamus.

Palonen, Mira & Kylmä, Jari 2022. *Avoin haastattelu ja teemahaastattelu aineistonkeruumenetelminä laadullisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa*. Teoksessa *Hoitotiede* 2022: 34 (4).

Perhetyö ja perheohjaus 2022. *Humana Avopalvelut*. <<https://www.humana.fi/avopalvelut/avopalvelut/perhetyo-ja-perheohjaus/>>. Viitattu 9.5.2022.

Pölkki, Pirjo & Vornanen, Riitta & Colliander, Riina 2016. Critical factors of intensive family work connected with positive outcomes for child welfare clients. *European Journal of Social Work* 2016, 19:3-4.

Roma, Thomas & D'Arcy, Kate 2017. Combatting child sexual exploitation with young people and parents – contributions to a 21st century family support agenda. *The British Journal of Social Work* 2017, 47:6.

Rönkkö, Leena & Rytönen, Timo 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: Sanoma Pro.

Sarilan, Amir & Kääriälä, Antti & Pitkänen, Joonas & Remes, Hanna & Aaltonen, Mikko & Hiilamo, Heikki & Martikainen, Pekka & Fazel, Seena 2021. Long-term Health and Social outcomes in children and adolescents placed in out-of home care. *Journal of the American Medical Association* 2022:176.

Sosiaalihuoltolaki 2014/1301. Annettu Helsingissä 30.12.2014.
<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>>. Viitattu 9.5.2022.

Sotkanet n.d. <<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=sw7Wt9Y1AgA=&region=s07MBAA=&year=sy5zjbr0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=202109301228>>. Viitattu 3.1.2023.

Stat n.d. Tilastokeskus. Käsitteet. <<https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>>. Viitattu 21.8.2022.

Talentia 2022. Arki, arvot ja etiikka – Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. 3. painos. Joensuu: Punamusta Oy.

THL 2020. Perhetyö ja tehostettu perhetyö. <<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhetyo-ja-tehostettu-perhetyo>>. Viitattu 12.3.2023.

THL 2022. Perhetyö. <<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>>. Viitattu 5.3.2023.

Tieteen termipankki 2016. <<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:kokemus>>. Viitattu 22.9.2022.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. <https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf>. Viitattu 2.4.2023.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaus-
epäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
<https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf>. Viitattu 2.4.2023.

Vidén, Sari 2007. Ammattilaisten neuvot vanhemmille. Teoksessa Vuori, Jaana & Nät-
kin, Ritva (toim.) Perhetyön tieto. Tampere: Vastapaino.

YSO 2021. Perhetyö. – Yleinen suomalainen ontologia.
<<https://finto.fi/yso/fi/page/p8911>>. Viitattu 6.6.2022.

1. Tutkimusten hakeminen tietokannoista

Tietokanta	Hakusanat	Rajaus	Tulokset yhteensä	Valitut
Taylor & Francis online	"Child welfare" OR "child protection" AND "home visit" OR "family work" OR "family supervision"	Tutkimukset ajalta 2010-2022, sanat esiintyvät abstraktissa,	6	3
Cinahl	"Child welfare" OR "child protection" AND "home visit" OR "family work" OR "family supervision"	Tutkimukset ajalta 2010-2022, sanat esiintyvät abstraktissa	18	5
ProQuest Central	"Child welfare" OR "child protection" AND "home visit" OR "family work" OR "family supervision"	Tutkimukset ajalta 2010-2022, hakusanat esiintyvät abstraktissa	17	4

2.Kirjallisuushaun tulosten tarkastelu

	Tekijä	Millainen tutkimus	Keskeiset tulokset
Broadley, Karen 2021	Applied ethics for child protection: What would Aristotle say?	Tieteellinen artikkeli	Etenkin ensimmäinen kotikäynti sisältää paljon jännitteitä. Tämä vaatii työntekijältä rohkeutta, empatiaa ja rehellisyyttä. Työntekijöiden hyveiden ja moraalin harjoittaminen tekee heistä parempia harkinnan käyttäjiä ja näin kykenee paremmin edistämään asiakkaiden hyvinvointia.
Cook, Laura L. 2019	The home visit in child protection social work: Emotion as resource and risk for professional judgement and practice	Laadullinen tutkimus	Useat työntekijät tunsivat pelkoa asiakkaalle mennessä. Tunnesäätelyn taito tärkeä.
Dolan, Patrick & Shannon, Mary & Smyth, Berni 2018	Family support in practice: voices from field	Laadullinen tutkimus	Työntekijän ja asiakkaan luottamussuhde mahdollistaa keskustelun paremmin, kotiympäristössä työskentely avasi paremman mahdollisuuden muutoksille. Perheen kanssa työskentelyyn varatulla ajalla on merkitys tavoitteiden saavuttamisessa.
Ferguson, Harry 2016	Making home visits: Creativity and the embodied practices of home visiting in social work and child protection	Laadullinen tutkimus	Kun työtä tehdään kotona, yhteistyösuhteen muodostaminen perheen kanssa on sujuvampaa. Kotikäynnit ovat niin merkityksellinen ja hyödyllinen osa sosiaalityötä, että niistä ei tulisi missään nimessä luopua.
Ferguson, Harry 2016 b	What social workers do in performing child protection work: evidence from research	Laadullinen tutkimus	Vuorovaikutustaidot vaikuttavat sitoutumiseen ja työskentelysuhteen laatuun, koulutuksen tärkeys vuorovaikutustyössä, lasten tapaamisille pitäisi olla aikaa ja osaamista. Sosiaalityöntekijät

	into face-to-face practice		kaipaavat selkeitä malleja käytettäväksi lasten kanssa työskentelyssä.
Pölkki, Pirjo & Vornanen, Riitta & Colliander, Riina 2016	Critical factors of intensive family work connected with positive outcomes for child welfare clients	Laadullinen tutkimus	Kotona tehty työskentely on näyttäytynyt hyödyllisenä, vuorovaikutustaidoilla on iso osa työskentelyssä.
Roma, Thomas & D'Arcy, Kate 2017	Combatting child sexual exploitation with young people and parents – contributions to a 21st century family support agenda	Kirjallisuuskatsaus	Voimavarakeskeinen työskentelyote parantaa yhteistyötä perheen ja työntekijän välillä. Työntekijän osaamattomuus (tässä kontekstissa liittyen lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön) vaikuttaa yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen heikentävästi

3. Kutsu haastatteluun

Hei!

Opiskelen ylemmän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden liiketoiminnan ja palvelujen johtamisen tutkintoa Metropolia ammattikorkeakoulussa, jonka opintoihin sisältyy opinnäytetyö. Toteutan opinnäytetyön yhteistyössä Humana avopalveluiden kanssa. Opinnäytetyössä otan selvää siitä, millaisia kokemuksia perheohjaajilla on perheiden kanssa työskentelystä. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Humana avopalveluissa työskentelevien perheohjaajien kokemuksia asiakastyössä.

Tämän kirjeen myötä kutsun sinut haastatteluun, joka toteutetaan osana opinnäytetyötäni.

Aika: *jokaiselle oma aika*

Paikka: [REDACTED]

Haastattelussa keskitymme seuraaviin teemoihin: vuorovaikutus, osaaminen ja kokemukset perhetyössä.

Varaathan haastattelua varten noin tunnin keskeytyksettömää aikaa.

Jos haluat tehdä muutoksia aikatauluun tai sinulla on muuta kysyttävää, voit olla minuun yhteydessä joko vastaamalla tähän sähköpostiin tai puh. [REDACTED]

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistumisen voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa. Haastattelun alussa täytämme suostumuslomakkeen sekä tutustumme tietosuojarekisteriselosteeseen.

Terveisin Jonna Pastila-Salo

4. Opinnäytetyöhön osallistumisen suostumus ja vapaaehtoisuus -lomake

Opinnäytetyön tutkimukseen osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Luehan seuraavat ohjeet tarkasti.

Opinnäytetyön tekijä: Jonna Pastila-Salo

Taustaorganisaatiot opinnäytetyössä: Humana Oy, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Rekisteriin kerätään seuraavat henkilötiedot:

-työkokemus,

-työpaikka,

-sukupuoli

Haastattelu äänitetään.

Opinnäytetyön tutkimukseen osallistuessa sinulla on:

Oikeus osallistua vapaaehtoisesti ja myös kieltäytyä osallistumasta.

Oikeus keskeyttää opinnäytetyöhön osallistuminen väliaikaisesti tai toistaiseksi milloin tahansa ilman kielteisiä seurauksia. Kuitenkin jo kerättyä materiaalia saadaan käyttää osana opinnäytetyötä.

Oikeus peruuttaa osallistumissuostumus.

Oikeus saada ymmärrettävä ja totuudenmukainen kuva tutkimuksen tavoitteista ja osallistumisesta mahdollisesti koituvista haitoista ja riskeistä.

Oikeus tietää olevansa tutkittavana erityisesti tilanteissa, joissa tutkija on tutkittavaan nähden myös jossain muussa kuin tutkijan roolissa (esimiehenä, opettajana, kollegana, sosiaalityöntekijänä jne.)

Annan suostumukseni opinnäytetyön tutkimukseen osallistumiseen, henkilötietojen käsittelyyn ja haastattelun äänittämiseen.

Allekirjoitus, paikka ja aika:

5. Opinnäytetyön tietosuojarekisteriseloste

Rekisterin nimi	Perheohjaajien kokemuksia Humana avopalveluissa
Päiväys	03.11.2022
Rekisterinpitäjä(t)	Jonna Pastila-Salo, [REDACTED] Humana avopalvelut, [REDACTED]
Ohjaaja tai oppilaitoksen yhteyshenkilö	Outi Pyrhönen, [REDACTED]
Henkilötietojen käsittelytarkoitus ja käsittelyperuste	<p>Henkilötietojasi käsitellään perheohjaajien kokemuksiin liittyvässä opinnäytetyössä. Opinnäytetyön aiheena on perheohjaajien kokemukset asiakastyössä.</p> <p>Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Henkilötietojen käsittelyperusteena on:</p> <p>☒ suostumus. EU:n yleinen tietosuoja-asetus 6 artikla 1.a-kohta. Suostumuksen voi peruuttaa milloin tahansa ilmoittamalla tästä rekisterinpitäjälle. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta ennen suostumuksen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen. TAI</p> <p>☐ yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus. EU:n yleinen tietosuoja-asetus 6 artikla 1 e-kohta. Ks. ohje Henkilötieto opinnäytetyössä</p>
Henkilötietojen säilytysaika	<p>Opinnäytteen valmistuttua aineisto ja henkilötiedot tuhoetaan.</p> <p>Siltä osin kuin ohjaajalla on pääsy aineistoon opinnäytetyön ohjaamista ja tarkastamista varten, ohjaajat ja tarkastajat käsittelevät henkilötietoja ainoastaan niin kauan kuin on tarpeellista työn hyväksymistä varten.</p>
Rekisterin tietosisältö ja tietolähteet	<p>Tähän rekisteriin kerätään:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Haastattelu tietosisältö -Tiedot kerätään tutkittavilta itseltään -Haastattelunauhoitteet -Suostumus ja vapaaehtoisuus -lomake
Henkilötietojen vastaanottajat	Henkilötietojasi ei luovuteta ulkopuolisille.
Rekisterin suojausten periaatteet	<p>Manuaalinen aineisto säilytetään lukitussa tilassa/kaapissa. Digitaalinen aineisto suojataan käyttäjätunnuksella ja salasananalla. Aineistosta poistetaan suorat tunnistetiedot. Nauhoitteet säilytetään opinnäytetyöntekijän koneella kahden salasanan takana, suostumus ja vapaaehtoisuus -lomake pidetään kahden lukitun oven takana johon vain opinnäytetyöntekijällä on pääsy. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen lomakkeet hävitetään asianmukaisesti tietoturvajätteen lajittelupisteessä ja digitaalinen aineisto poistetaan.</p>

Rekisteröidyn oikeudet	Tietosuojalainsäädännön mukaisesti sinulle kuuluu oikeus saada pääsy tietoihin, oikaista tietoja, oikeus tietojen poistamiseen (oikeus tulla unohdetuksi), rajoittaa tietojen käsittelyä ja vastustaa henkilötietojen käsittelyä. Jos haluat käyttää jotain oikeuttasi, ota yhteys rekisterinpitäjään.
Oikeus valittaa viranomaiselle	Sinulla on oikeus tehdä valitus henkilötietojen käsittelyä valvovalle viranomaiselle, jos epäilet henkilötietojasi käsiteltävän vastoin tietosuojalainsäädäntöä: tietosuoja.fi / sähköposti: tietosuoja@om.fi

6.Kuvaus analyysin etenemisestä

Pelkistykset	Alaluokka	Yläluokka
<p>H1: Alussa oli outoa mennä toisen kotiin H1: Mihin sijoitutaan H1: Miten toimia tietyn perheen kotona H1: Tutustumisen myötä oppii toimimaan perheen tavoin H1: Perheen kotiin on jännittävää mennä H2: Kotiin menemiseen on tosi tottunut H2: Pitää olla sensitiivinen H3: En koe haastavana kotona työskentelyä H3: Alitajuisesti orientoituu erilailla perheen tapaamisen kotona kuin toimistolla H4: Vastaanotto vaihtelee perheestä riippuen H5: kotona työskentely on antoisaa H2: Kotona tapaaminen on henkilökohtaisempaa H4: Työparin läsnäolo tuo turvallisuutta H4: Perheen kodit ovat erilaisia H2: Kotona työn tekeminen on luonnollinen osa työtä H3: Kotona tehtävä työ on tämän työn ydintä</p>	<p>Työntekijä perheen kotona</p>	
<p>H3: Kotona lasten kanssa syntyy erilainen vuorovaikutustilanne H3: Ympäristön herättämän tunteet fokusoi työskentelyä H3: Työskentely aina kodin ulkopuolella tuntuisi etäisemmältä H3: Koti on hedelmällinen paikka tehdä työtä H3: Jos työskenneltäisiin kodin ulkopuolella, jotain jäisi uupumaan perheen tavoista toimia esimerkiksi vuorovaikutuksessa H3: ympäristö herättää tunteita H3: Perhe pystyy olla kotona oma itsensä H4: Vahvuus on, että on tarvittaessa kodin ulkopuoliset toimistotilat olemassa H4: Kotiympäristö voi aiheuttaa työntekijässä turvattu- muutta H5: Kotona työskentelyssä vanhemman voi olla vaikea tarttua työskentelyyn, sillä kotona on helpompi tehdä muuta H5: Kodin turvallisuus perheelle saattaa helpottaa vuorovaikutussuhteen muodostumista H4: Perheenjäsenten keskittyminen kotona voi olla haastavampaa, sillä kotona on paljon muita, huomiota vieviä asioita H4: Toimitiloissa on helpompi tavata asiakasta, jos on epäilyksiä siitä, että oma turvallisuus vaarantuisi H4: Perheen kotona työskennellessä ympäristö voi olla sellainen, mikä heikentää omaa keskittymistä H4: Kotiympäristön näkeminen helpottaa puheeksiottamista vanhempien jaksamisesta H4: Asiakkaan luo voi olla turvallisempaa mennä firman autolla kuin omalla</p>	<p>Ympäristön vaikutus työskentelyyn</p>	<p>Kotona työskentely osana perhetyötä</p>

<p>H4: Perheen kodit voivat olla sokkeloisia, jolloin miettii omaa turvallisuutta</p>	
<p>H1: Koti kertoo ihmisestä H1: Koti kertoo arjen hallinnasta H1: Koti kertoo perheen tavoista H1: Koti kertoo perheen haasteista H2: Koti kuvastaa toimintakyvyn astetta H2: Koti auttaa ymmärtämään kulttuurisia asioista H3: Pitää huomioida, että ihmisillä on erilaisia tapoja elää kuin itsellä H3 Koti edustaa perheille eri asioita H5: Kotona pääsee käsiksi siihen, millaista vuorovaikutus on H4: Koti voi antaa työskentelylle konkretiaa H4: Koti kertoo ihmisen voinnista H4: Työstä jäisi paljon pois, jos ei näkisi perheen omaa elinympäristöä H4: Työstä jäisi paljon pois, jos ei näkisi perheen siisteystasoa</p>	<p>Koti hyvinvoinnin indikaattorina</p>